

Voorontwerp van decreet tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, de wet van 24 december 1970 betreffende de te nemen veiligheidsmaatregelen bij de oprichting en bij de exploitatie van gasdistributie-installaties, het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft netbeheer en energie-efficiëntie

DAMES EN HEREN,

SAMENVATTING

Via dit zesde verzameldecreet energie worden aanpassingen doorgevoerd aan het Gerechtelijk Wetboek, de wet van 24 december 1970 betreffende de te nemen veiligheidsmaatregelen bij de oprichting en bij de exploitatie van gasdistributie-installaties, het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM) en het Energiedecreet van 8 mei 2009. Het gaat voornamelijk om aanpassingen die betrekking hebben op het netbeheer, energie-efficiëntie en de afbouw van de afhankelijkheid van fossiele energiebronnen:

- Een aantal decretale gunstmaatregelen die de aansluiting van WKK op het distributienet begunstigen vanaf 1 januari 2025 worden afgeschaft.
- Het voorontwerp van decreet voorziet ook in het creëren van een decretaal kader ter omzetting van artikel 5 en 6 van de richtlijn (EU) 2023/1791 aangaande de leidende rol voor de publieke sector op het gebied van energie-efficiëntie en de voorbeeldfunctie van de gebouwen van overheidsinstanties.
- Wat netbeheer betreft wordt een nieuw decretaal kader met betrekking tot distributieveil提高heid (aardgas, elektriciteit, thermische energie) ingevoegd, wordt de verplichting dat de distributienetbeheerders jaarlijks een investeringsplan bij de regulator moeten indienen versoepeld naar tweejaarlijks, wordt een nieuwe verplichting ingevoerd met betrekking tot het indienen van een databeheersplan, worden de regels aangaande de productie van elektriciteit en thermische energie door de distributienetbeheerders gewijzigd. Ook bevat het voorontwerp van decreet regels met betrekking tot wat de netbeheerders dienen te doen bij niet-communiceerbare digitale meters en wordt bepaald dat een leverancierswissel binnen de 24u enkel kan bij netgebruikers met een digitale meter.
- Voorts wordt het Energiedecreet van 8 mei 2009 gewijzigd teneinde meer transparantie te bieden op het vlak van de toekenning van groenestroomcertificaten, warmtekrachtcertificaten en garanties van oorsprong. Aangezien de VREG als parlementaire instelling niet onder het toepassingsgebied valt van het decreet van 19 november 2021 tot oprichting van een Vlaams subsidieregister en de VREG een decretaal vastgesteld geheimhoudingsplicht heeft, is er momenteel immers geen transparantie en openheid met betrekking tot dergelijke steun. Dit wordt thans geremedieerd zodat ook aangaande deze steun aan ondernemingen de nodige publieke transparantie zal worden verschaft.
- Er wordt een rapporteringsverplichting met betrekking tot waterstof ingevoerd.
- Tot slot wordt met betrekking tot de administratieve sanctie voor energiefraude verduidelijkt dat de sanctie per inbreuk geldt, en wordt de maximumboete voor het niet voldoen aan de renovatieverplichting gedifferentieerd op basis van de aard van het gebouw (niet-residentieel versus residentiële gebouweenheid).

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Inleiding

A. Aanpassingen aan het DABM

Artikel 16.1.1 van het DABM wordt aangepast in het licht van het toezicht en de handhaving van de veiligheid bij aardgasdistributie (zie ook infra 1.3).

B. Aanpassingen met betrekking tot het Gerechtelijk Wetboek & het Energiedecreet van 8 mei 2009

1.1. Aardgasaansluitingen

In artikel 4.1.16 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 is nog een maatregel opgenomen die de aansluiting op aardgas (bv. bij netuitbreiding of netversterking op vraag van de klant) financieel faciliteert. Er wordt naar aanleiding van de actualisatie van het Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030, zoals principieel door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 12 mei 2023, voorgesteld om deze maatregel vanaf 1 januari 2025 stop te zetten. Dit betekent niet dat een aardgasaansluiting vanaf die datum niet meer mogelijk is (aan de voorwaarden van artikel 4.1.16/2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt immers niet geraakt¹), maar wel dat men, als men een aansluiting of netuitbreiding bij een verkaveling wil doorvoeren, dan de reële kostprijs zal moeten betalen.

1.2. Stopzetten van de subsidiëring van de elektriciteits- en aardgasaansluitingen voor nieuwe WKK

In artikel 7.3.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zijn nog een aantal maatregelen opgenomen die de aansluiting van WKK, waaronder de aansluiting op aardgas, subsidiëren. Het gaat om een beperking van de aansluitkosten (zowel elektriciteit als aardgas) van productie-installaties voor elektriciteit uit warmtekrachtinstallaties. Er wordt - mede naar aanleiding van de actualisatie van het Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030, zoals principieel door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 12 mei 2023 - voorgesteld om die maatregelen vanaf 1 januari 2025 stop te zetten. Wat de WKK's betreffen die nog in aanmerking komen voor warmtekrachtcertificaten en/of groenestroomcertificaten, zal deze kost een element vormen bij het bepalen van de op het project van toepassing zijnde onrendabele top.

1.3. Veiligheidsmaatregelen bij de distributie van aardgas, elektriciteit en thermische energie

De Raad van State stelde in haar advies nr. 70.190/VR dat overeenkomstig artikel 6, §1, VII, eerste lid, b), van de BWHI blijkt dat veiligheidsmaatregelen betreffende de installaties die de netactiviteit van gasdistributie ondersteunen, tot de bevoegdheid van de gewesten moet worden gerekend, en dat federaal sinds de BWHI niet langer hiervoor

¹ Conform artikel 4.1.16/2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 voorzien de aardgasdistributienetbeheerders voor residentiële gebouwen en niet-residentiële gebouwen waarvoor vanaf 1 januari 2025 een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aangaande nieuwbouw worden aangevraagd niet meer in een aansluiting op het aardgasdistributienet. Voor dergelijke type gebouwen waar vóór die datum al een omgevingsvergunning werd aangevraagd kan evenwel nog steeds op het aardgasdistributienet worden aangesloten. Die laatste categorie gebouwen zal dus vanaf 1 januari 2025 niet langer kunnen genieten van het voordeel uit artikel 4.1.16 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

////////////////////////////////////
////////

bevoegd is. Tot dit advies werd er door zowel de federale overheid als de gewesten van uitgegaan dat de veiligheid van gasdistributie een federale materie was.

Het voormelde advies nr. 70.190/VR van 8 november 2021 werd door de federale overheid pas in de loop van 2023 aan de gewesten bezorgd met de boodschap dat zij niet langer zouden instaan voor dergelijke veiligheid (ook niet te velde qua handhaving) op distributieniveau, wat ze tot op heden deden. Het is dan ook noodzakelijk dat hierover een eigen gewestelijk regelgevend kader wordt opgesteld.

Parallel hiermee worden ook gelijkaardige rechtsgronden gecreëerd met betrekking tot de distributie van elektriciteit, warmte en koude. Een gelijkaardige redenering als die de Raad van State met betrekking tot aardgas voerde kan immers op grond van artikel 6, §1, VII, eerste lid, a) en d) van de BWHI ook met betrekking tot die specifieke energievormen worden doorgetrokken.

Dit vereist echter ook aanpassingen aan de wet van 24 december 1970 betreffende de te nemen veiligheidsmaatregelen bij de oprichting en bij de exploitatie van gasdistributie-installaties.

1.4. Netbeheer: productie van elektriciteit door de netbeheerders

Artikel 4.1.8/1, §2, eerste lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stelt dat een distributienetbeheerder, zijn werkmaatschappij, en hun dochtervennootschappen die rechtspersoonlijkheid hebben, geen activiteiten ondernemen voor de productie van *energie*, behalve om het energieverbruik van de eigen gebouwen te dekken en niet mogen participeren in een rechtspersoon die actief is in de productie van energie. Van dit verbod is de productie om het energieverbruik van de eigen gebouwen van die rechtspersoon te dekken uitgesloten. De decreetgever vond het immers niet billijk dat een te strikte toepassing van de Europese regels zou betekenen dat de netbeheerders zelfs geen zonnepanelen op hun eigen bouwpark zouden mogen leggen. Er wordt voorgesteld om dit iets breder te herformuleren en dit niet tot het energieverbruik van de eigen gebouwen te beperken maar om productie voor alle eigen energieverbruik toe te laten (bv. voor opladen van eigen elektrische voertuigen,...). Tevens wordt er parallel op dit punt qua toepasselijke regels ook naar meer eenvormigheid gestreefd tussen de enerzijds elektriciteitsdistributienetbeheerders en anderzijds de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

1.5. Netbeheer: productie van thermische energie door de distributienetbeheerders

Artikel 4.1.8/1, §2, eerste lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stelt dat een distributienetbeheerder, zijn werkmaatschappij, en hun dochtervennootschappen die rechtspersoonlijkheid hebben, geen activiteiten ondernemen voor de productie van *energie*. Het begrip "energie" is ruimer dan elektriciteit en omvat bijvoorbeeld ook thermische energie. Daarom is in het tweede en derde lid een afwijkende regel opgenomen waardoor de distributienetbeheerders tijdelijk bij de opstart van een warmtenet productieactiviteiten met betrekking tot thermische energie kunnen ondernemen.

Die afwijkende regeling met betrekking tot activiteiten voor de productie van thermische energie wordt thans aangepast. Dit betekent dat de netbeheerder niet langer door een beperkt tijds kader is gebonden, maar dat de netbeheerder, zijn werkmaatschappij of hun dochtervennootschappen die rechtspersoonlijkheid hebben gedurende tien jaar die activiteiten met betrekking tot thermische energie kunnen ondernemen en dat die termijn vervolgens op basis van een grondig onderbouwde motivatie telkens met zestig maanden

////////////////////////////////////
////////

verlengd kan worden. De gecumuleerde looptijd van de verlengingen kan echter nooit de originele afschrijvingstermijn die van toepassing is op de betrokken activa overschrijden.

Deze verlenging van de rol van de netbeheerder is noodzakelijk voor co-investeringen om projecten gemakkelijker te starten en om een meer 'level playing field' te creëren. De Vlaamse Regering bepaalt conform artikel 4.1.8, §2, derde lid, *in fine* van het Energiedecreet van 8 mei 2009 de nadere regels aangaande de uitvoering van deze uitzondering en zal naar de toekomst toe in dit kader ook expliciet rekening moeten houden met de gevolgen voor marktwerking.

1.6. Netbeheer: investeringsplannen

Conform artikel 4.1.19 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 moet het investeringsplan van de distributienetbeheerders jaarlijks worden ingediend bij de VREG maar moet de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit dit slechts tweejaarlijks doen. Er wordt voorgesteld die termijnen te uniformiseren naar tweejaarlijks.

Ook wordt voorgesteld om de inschatting van de langetermijntrends bij de opmaak van het investeringsplan op één welbepaald punt te verduidelijken. De netbeheerder zou hierbij ook rekening moeten houden met onder meer de potentiële bijdrage van elektrische voertuigen en, specifiek, slim en bidirectioneel laden aan de flexibiliteit van het energiesysteem. Deze verduidelijking ligt in lijn met de uitvoering van de verordening (EU) 2023/1804 van 13 september 2023 betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen en tot intrekken van Richtlijn 2014/94/EU (hierna: AFIR-verordening²). De verwachting blijft dat de netbeheerder ook terdege rekening houdt met andere relevante lange termijntrends zoals evolutie van hernieuwbare energie, warmtepompen, isolatiegraad van woningen, ...

Voorts wordt voorgesteld om het investeringsplan van de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit meer te aligneren op dat van de distributienetbeheerders.

Tot slot wordt voorgesteld om ook, los van het investeringsplan, de netbeheerders te verplichten ook een databeheersplan op te stellen.

1.7. Transparantie groenestroomcertificaten, warmtekrachtcertificaten en garanties van oorsprong

Conform respectievelijk artikel 7.1.4 en 7.1/1.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 worden de door de VREG toegekende groenestroomcertificaten, warmtekrachtcertificaten en garanties van oorsprong geregistreerd in een centrale databank. Aangezien de VREG als parlementaire instelling niet onder het toepassingsgebied valt van het decreet van 19 november 2021 tot oprichting van een Vlaams subsidieregister en de VREG een decretaal vastgesteld geheimhoudingsplicht heeft, is er momenteel geen transparantie en openheid met betrekking tot dergelijke steun. Het lijkt dan ook dienstig om het Energiedecreet van 8 mei 2009 aan te passen om ook in dit kader aangaande deze steun aan ondernemingen de nodige publieke transparantie te verschaffen.

1.8. Omzetting artikel 5 van richtlijn (EU) 2023/1791: leidende rol voor de publieke sector op het gebied van energie-efficiëntie

² Verordening (EU) 2023/1804 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen en tot intrekking van Richtlijn 2014/94/EU.

////////////////////////////////////
////////////////////////////////////

Artikel 5 van de nieuwe richtlijn energie-efficiëntie voorziet in een leidende rol voor de publieke sector op het gebied van energie-efficiëntie. De lidstaten zorgen ervoor dat het totale finale energieverbruik van alle overheidsinstanties samen jaarlijks met minstens 1,9% wordt verminderd ten opzichte van 2021. De lidstaten kunnen ervoor kiezen het openbaar vervoer of de strijdkrachten uit te sluiten van die verplichting. De vermindering van het energieverbruik van het openbaar vervoer en de strijdkrachten is indicatief en kan nog steeds in aanmerking worden genomen voor het nakomen van de verplichting, zelfs als deze is uitgesloten van de referentiewaarde uit hoofde van dit artikel.

Er wordt voorgesteld om voor die omzetting decretaal een kaderregeling op te nemen en de Vlaamse Regering hierbij een delegatie te geven om de concrete energie- en/of CO₂-reductieverplichtingen vast te leggen.

1.9. Omzetting artikel 6 van richtlijn (EU) 2023/1791: voorbeeldfunctie van de gebouwen van overheidsinstanties

Artikel 6 van de nieuwe richtlijn energie-efficiëntie voorziet voorts in een voorbeeldfunctie van de gebouwen van overheidsinstanties. Dit betekent dat jaarlijks minstens 3% van de totale vloeroppervlakte van verwarmde en/of gekoelde gebouwen die eigendom zijn van overheidsinstanties, wordt gerenoveerd om minstens te worden getransformeerd tot bijna-energie neutrale gebouwen of emissievrije gebouwen.

De lidstaten kunnen kiezen welke gebouwen in de renovatieverplichting van 3% moeten worden opgenomen, met inachtneming van de kosteneffectiviteit en de technische haalbaarheid bij de keuze van de te renoveren gebouwen. De lidstaten kunnen echter bepalen dat de renovatieverplichting niet geldt voor sociale woningen als een dergelijke renovatie niet kostenneutraal is of zou leiden tot een huurverhoging voor de personen die in een dergelijke woning wonen, tenzij deze huurverhoging niet hoger is dan de kostenbesparingen op de energiefactuur. Wanneer overheidsinstanties een gebouw gebruiken dat zij niet bezitten, onderhandelen zij met de eigenaar, met name wanneer zij een triggerpunt bereiken, zoals de vernieuwing van huurcontract, wijziging van het gebruik, aanzienlijke reparatie- of onderhoudswerkzaamheden, met als doel contractuele clausules vast te stellen opdat het gebouw ten minste een bijna-energie neutraal gebouw of een emissievrij gebouw wordt.

De lidstaten kunnen evenwel voor de volgende categorieën gebouwen minder strenge eisen stellen: a) gebouwen die officieel beschermd zijn als onderdeel van een als zodanig aangewezen omgeving, dan wel vanwege hun bijzondere architectonische of historische waarde, voor zover de toepassing van bepaalde minimumeisen inzake energieprestaties hun karakter of aanzicht op onaanvaardbare wijze zou veranderen; b) gebouwen die eigendom zijn van de strijdkrachten of de centrale overheid en nationale defensiedoelinden dienen, uitgezonderd individuele woonruimten en kantoorgebouwen voor de strijdkrachten en ander personeel in dienst van de nationale defensieautoriteiten; c) gebouwen die worden gebruikt voor erediensten en religieuze activiteiten. De lidstaten kunnen ook besluiten een ander gebouw niet te renoveren tot vereiste niveau indien zij van oordeel zijn dat het technisch, economisch of functioneel niet haalbaar is om dit gebouw om te vormen tot een bijna-energie neutraal gebouw. Indien zij daartoe besluiten, tellen de lidstaten de renovatie van dat gebouw niet mee voor de naleving van de vastgelegde eis.

Er wordt voorgesteld een decretale kaderregeling op te stellen waarbij de Vlaamse Regering de overheidsinstanties vanaf 2025 verplicht om jaarlijks een energiebesparing te realiseren die minstens equivalent is aan de energiebesparing door renovatie van minstens drie procent van de totale bruikbare vloeroppervlakte van verwarmde en/of gekoelde

////////////////////////////////////
////////

gebouwen die openbare besturen in volle eigendom, erfpacht of opstal hebben, tot een nader door de Vlaamse Regering te bepalen minimaal energieprestatieniveau. Tevens wordt aan de Vlaamse Regering delegatie gegeven om – in overeenstemming met de uitzonderingsgevallen uit de richtlijn - in uitzonderingen op de verplichting te voorzien.

1.10. Overige aanpassingen

Verder bevat het voorontwerp van decreet regels met betrekking tot wat de netbeheerders dienen te doen bij niet-communicerende digitale meters en wordt – naar analogie met wat reeds in Brussel en Wallonië van toepassing is - bepaald dat een switch binnen de 24 uur enkel kan bij netgebruikers met een digitale meter. Tevens worden de regels aangaande de vaststelling/afbakening van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit op scherp gesteld.

In artikel 3.1.3, eerste lid, 1° van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt een punt v) ingevoegd, punt v) kent de VREG een bijkomende toezichthoudende en controlerende taak toe. Dit conform de uitvoering van de AFIR-verordening. Ook wordt via een punt w) verduidelijkt dat de regulator ook een rol te spelen heeft bij het toezicht op de naleving van codes van goede praktijk en vrijwillige akkoorden die met betrekking tot de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt worden gesloten met marktpartijen.

Ook wordt in artikel 4.3.3, eerste lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een taalkundige aanpassing doorgevoerd teneinde de coherentie tussen verschillende verplichtingen te bevorderen.

Verder wordt voorgesteld om de verkoop van geïnjecteerde groene stroom door een actieve afnemer op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en in een appartementsgebouw of multifunctioneel gebouw aangesloten op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit ook mogelijk te maken.

Om het Vlaamse beleid ter ondersteuning van het gebruik van waterstof te kunnen monitoren en teneinde te kunnen voldoen aan Europese rapporteringsverplichtingen, wordt de Vlaamse Regering gemachtigd om rapporteringsverplichtingen op te leggen aan elke beheerder van een waterstofleiding of -net in het Vlaamse Gewest en aan elke gebruiker, producent en leverancier van waterstof. Zolang de Vlaamse Regering geen dergelijke verplichtingen heeft opgelegd, worden overgangsmatregelen voorzien.

Tot slot wordt artikel 11.2.3, §2/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 opgeheven en bevat het voorontwerp van decreet een aanpassing met betrekking tot de administratieve geldboetes in geval van energiefraude, en wordt de maximumboete voor het niet voldoen aan de renovatieverplichting gemoduleerd op basis van de aard van het gebouw (niet-residentieel versus residentiële gebouweenheid).

2. Bevoegdheidsdelegatie

In de volgende artikelen van het voorontwerp van decreet wordt een delegatie aan de Vlaamse Regering gegeven om verdere uitvoeringsmaatregelen te nemen:

- Artikel 12, 13 en 21: het goedkeuren van de codes met betrekking tot veiligheid bij de distributie van aardgas, elektriciteit en thermische energie;
- Artikel 17: de Vlaamse Regering kan de termijn vaststellen waarbinnen de distributienetbeheerder een communicatieprobleem bij een digitale meter moet oplossen. De Vlaamse Regering kan criteria opleggen voor de evaluatie van technische en economische haalbaarheid

////////////////////////////////////
////////

- Artikel 33: de Vlaamse Regering legt energiebesparings- en/of CO₂-besparingsdoelstellingen vast voor de openbare besturen;
- Artikel 35: de Vlaamse Regering legt een energiebesparingsverplichting vast voor het gebouwenpark van openbare besturen;
- Artikel 39: de Vlaamse Regering kan uitzonderingen op het toepassingsgebied van de inventaris, vermeld in artikel 12.3.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, bepalen.

3. Toezicht en handhaving

Er wordt voor de nieuwe verplichtingen aangaande energiebesparing voor openbare besturen voorzien in een decretale sanctieregeling waarbij het VEKA aan openbare besturen die in gebreke blijven administratieve geldboeten kan opleggen.

Voor aardgasdistributieveiligheid betreft wordt het departement Omgeving bevoegd voor gemaakt voor het toezicht en de handhaving.

Wat de verplichtingen met betrekking tot de veiligheidscodes met betrekking tot de veiligheid van het elektriciteitsdistributienet, het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit of een warmte- of koudenet, valt de handhaving van de naleving ervan voorlopig onder de bevoegdheid van de VREG (cfr. de artikelen 13.3.1 en 13.3.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009). Dat laatste is momenteel theoretisch zolang de Vlaamse Regering geen uitvoering geeft en een veiligheidscode opstelt.

Het sanctiemechanisme dat bepaalt dat het VEKA een boete kan opleggen aan de exploitant van een BKG-installatie of vliegtuigexploitant die niet aan de inleververplichting van emissierechten heeft voldaan, wordt uitgebreid zodat dit sanctiemechanisme ook van toepassing is op scheepvaartmaatschappijen en gereguleerde entiteiten.

II. TOTSTANDKOMINGSPROCEDURE

II.1. GEZAMENLIJK ADVIES VAN DE MINARAAD EN DE SERV

De SERV en der MINA-raad werden op 27 oktober 2023 namens de Vlaamse minister, bevoegd voor de energie, verzocht over het voorliggende voorontwerp van decreet hun advies te verstrekken binnen een termijn van dertig dagen. Er werd binnen die termijn geen advies ontvangen.

De MINA-raad en de SERV gaven pas op respectievelijk 8 en 11 december 2023 hun goedkeuring aan een gezamenlijk advies over het voorliggende voorontwerp van decreet. In het advies beperken de Raden zich tot het bespreken van vijf punten uit het voorontwerp van decreet:

- Wat de aanpassingen met betrekking tot ETS2 betreft, beperken de Raden zich tot een samenvatting van het nieuwe Europese kader en stellen ze dat de implementatie van dit nieuwe emissiehandelssysteem een zorgvuldige impactanalyse en een krachtig management vereist, ten einde voor de diverse doelgroepen ongewenste effecten te kunnen vermijden of milderden, en om voor eenieder voldoende mogelijkheden te verschaffen om de gewenste energietransitie daadwerkelijk door te voeren. De Raden stellen echter dat ze wat betreft de Vlaamse implementatie van dit Sociaal Klimaatfonds en van het eigen flankerend en ondersteunend beleid evenwel op een ander moment nog een advies uitbrengen.

Hiervan wordt akte genomen.

////////////////////////////////////
 //////////////////////////////////////

- De Raden staan principieel positief over afschaffing tegemoetkoming voor gasaansluiting, gasboilers en WKK, maar willen dat integreren in bredere defossiliseringskalender voor de gebouwensector. Zo willen de Raden ook duidelijkheid over de rol van warmtepompen, warmtenetten en (eventueel tijdelijk) WKK in deze transitie.

Hiervan wordt akte genomen. Er kan wat de visie rond de rol van warmtepompen, warmtenetten en WKK in deze transitie worden verwezen naar de actualisatie van het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030, waarin die technologieën aan bod komen.

In dit kader werd ook de visienota *Warmteplan 2025* op 10 december 2021 door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Dit plan bevat 26 maatregelen om de omslag te maken naar duurzaam verwarmen en het vergroenen van energiedragers, en richt zich op acties over financiële ondersteuning en optimalisatie van de steunefficiëntie, diverse acties over het stimuleren van duurzaam verwarmen, minimumaandeel hernieuwbare energie, warmtenetten, lokale warmteplannen, acties over onderzoek, communicatie en verdere opvolging van het plan. Het plan is opgezet als een rollend actieplan waarbij tijdens de uitvoering van het plan gerealiseerde acties wegvallen en nieuwe acties die noodzakelijk blijken om de beleidsdoelstelling te realiseren, worden toegevoegd. Voor de opvolging en uitvoering van acties in het Warmteplan en voor detectie van mogelijke nieuwe maatregelen is een beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking binnen de Vlaamse Overheid opgezet.

Tot slot zullen de door de Raden aangehaalde technologieën wat betreft gebouwen ook nog worden geïmpacteerd door de lopende herziening van de Europese energieprestatierichtlijn die momenteel aan de gang is.

- De Raden vrezen dat er via de transparantieverplichting met betrekking tot de groenestroomcertificaten, warmte-krachtcertificaten en garanties van oorsprong eenzijdig zal gefocust worden op de kosten en niet op de economische, ecologische en maatschappelijke meerwaarden. Bovendien kan deze vorm van transparantie volgens de Raden de confidentialiteit van bepaalde bedrijven ondermijnen. Daarom pleiten de Raden voor een beter evenwicht tussen 'transparantie' en 'confidentialiteit' rond groenestroomcertificaten en warmte-krachtcertificaten.

Op dit advies wordt niet ingegaan. Er dient te worden vastgesteld dat het pleidooi van de Raden in feite zou leiden tot minder transparantie over de groenestroomcertificaten, warmte-krachtcertificaten en garanties van oorsprong. Deze transparantieplicht is echter gebaseerd op de filosofie en type van gegevens die met betrekking tot andere subsidies reeds zijn gevat door het decreet van 19 november 2021 'tot oprichting van een Vlaams subsidieregister'. De door de Raden geuite kritieken zijn echter niet geheel consistent: ze zijn gelet op de inhoud van de toch wel gelijkaardige verplichtingen evenzeer op dat subsidieregister van toepassing, maar er dient te worden vastgesteld dat de SERV in haar advies van 14 juni 2021 die transparantie-aanpak met betrekking tot dat subsidieregister juist grotendeels ondersteunde. Meer nog: de SERV pleitte in haar voormelde advies van 14 juni 2021 er de facto zelfs voor om van de gegevens uit het subsidieregister *open data* te maken!³ Het is dan ook opvallend te moeten vaststellen dat de SERV in het thans voorliggende advies eerder een retrograde beweging maakt wat betreft

³ Zie Parl. St. Vlaams Parlement (2021-2022), St. 936/1, p. 46.

////////////////////////////////////
////////////////////////////////////
////////////////////////////////////

Op grond van artikel 31, lid 10 van richtlijn (EU) 2019/944 komt het bepalen of de distributienetbeheerders het recht hebben om "netwerken die geen elektriciteitsnetwerken zijn" te bezitten, te ontwikkelen, te beheren of te exploiteren toe aan de lidstaat en niet aan de regulator. De richtlijn bepaalt echter niet in concreto wat dan dergelijke "netwerken" zijn en laat de bepaling van de scope en omvang ervan in het kader van subsidiariteit over aan de lidstaten zelf.

In tegenstelling tot elektriciteit en aardgas geldt er voor thermische energie geen *unbundling* en is bij thermische energie de infrastructuur van het netwerk op vlak van leidingen en productie-infrastructuur verweven. Onder het ontwikkelen, beheren of exploiteren van een "thermisch net" dient dan ook te worden verstaan een warmte- of koudenet inclusief productie- en backup-infrastructuur en de bijhorende ondersteunende diensten. De Vlaamse Regering zal dit in uitvoering van artikel 4.1.8/5 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 verder verduidelijken als zij bepaalt welke "andere netwerken" de distributienetbeheerders mogen "bezitten, ontwikkelen, beheren of exploiteren".

- De VREG meent dat het toezicht op de regelingen aangaande de toepassing van de nieuwe regels met betrekking tot de veiligheid van het aardgasdistributienet, elektriciteitsdistributienet en het warmte- en koudenet geen taak voor de regulator is. Zij meent hiervoor over geen kennis of capaciteit te beschikken. Zij vraagt om hierover met de federale overheid een samenwerkingsakkoord te sluiten.

Vooreerst kan het voorstel van de VREG om met de federale overheid hierover een samenwerkingsakkoord te sluiten niet worden gevolgd. Volgens de vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof kan via een samenwerkingsakkoord immers geen abdicatie van bevoegdheden worden gedaan en het betreft hier volgens de Raad van State een exclusieve gewestbevoegdheid. Uit contacten met de federale overheid blijkt overigens dat er op dat niveau de duidelijke wil is om zich zelfs wat betreft toezicht van de bestaande veiligheidsverplichtingen met betrekking tot distributienetten volledig uit deze materie terug te trekken. De federale overheid wenst dan ook om naar de toekomst ter zake geen enkele rol meer op te nemen.

Zoals in de memorie van toelichting reeds is vermeld, betreft dit een overgangsfase veroorzaakt door de nieuw onderkende bevoegdheden en wordt een analyse voorbereid over de implementatie van een permanentere toezichtsregeling.

Dat de regulator vandaag geen kennis of capaciteit heeft aangaande veiligheid van het distributienet geldt echter evenzeer voor andere Vlaamse bestuursinstanties. Aangezien de bevoegdheidstoewijzing met betrekking tot veiligheid onverwacht uit nieuwe adviespraktijk van de Raad van State tot stand is gekomen, is er ook binnen de bredere Vlaamse overheid vandaag immers op dat vlak geen enkele specifieke kennis aanwezig. De VREG is wel de decretaal aangeduide toezichtinstantie voor het naleven van alle bepalingen aangaande netbeheer, waaronder volgens de Raad van State ook de veiligheidsaspecten vallen, zodat zij totdat wordt overgaan tot een andere regeling, de toezichthouder *by default* is .

Dat de vaststelling en controle van veiligheidsvereisten volgens de regulator geen taak is die Europeesrechtelijk voorbehouden is voor de regulator, is op zich geen argument om de regulator een bepaalde bevoegdheid niet te geven. De vierde Elektriciteitsrichtlijn voorziet immers in toezichtstaken voor de regulator inzake de zekerheid en betrouwbaarheid van het net. Hieronder kunnen ook veiligheidsaspecten worden verstaan aangezien dat volgens de Raad van State een accessorium is bij de bevoegdheid van netbeheer.

////////////////////////////////////
////////

Er moet op dat punt volgens de VREG echter een onderscheid gemaakt worden tussen veiligheid van het net in de zin van zekerheid en betrouwbaarheid van het net (wat in het Engels volgens de VREG aangeduid wordt als "security" van het net) en de veiligheid van het net ten aanzien van personen of zaken (wat in het Engels volgens de VREG aangeduid wordt als "safety"). De technische reglementen bevatten volgens de VREG enkel bepalingen rond de veiligheid van de netten, in de zin van "security". De verantwoordelijkheid voor de "safety" van de netten wordt in de technische reglementen volgens de VREG juist bij de netbeheerders gelegd.

Er dient te worden opgemerkt dat de VREG in haar advies dan duidelijk op dit punt niet consistent is. Als de VREG immers naar eigen zeggen geen bevoegdheid heeft met betrekking tot veiligheid in de zin van "safety", dan heeft zij ook geen bevoegdheid om via het Technisch Reglement daaromtrent specifiek de verantwoordelijkheden over "safety" bij de netbeheerders te leggen. Nochtans heeft zij op dit punt via het Technisch Reglement hierover expliciet gelegifereerd⁴.

Tot slot dient te worden opgemerkt dat de stelling van de VREG dat de voorgestelde regeling de VREG en zijn bestuurders "onnodig bloot zou stellen aan juridische en financiële risico's" niet wordt onderbouwd of gestaafd. Het is overigens ook niet duidelijk waarin dat zou verschillen ten opzichte van de situatie van andere publiekrechtelijke rechtspersonen die door de Vlaamse overheid zijn opgericht en daarbij met belangrijke taken van algemeen belang zijn belast (bv. OVAM en sanering, enzovoort).

Er wordt dan ook voorgesteld om het voorontwerp van decreet op dit punt voorlopig niet aan te passen.

- De VREG stelt voorts dat zij voor zichzelf geen adviserende rol nodig acht met betrekking tot de ontwerpen van veiligheidscodes. Te meer daar volgens de VREG haar technische reglementen geen bepalingen bevatten aangaande veiligheid en er dus de facto geen sprake kan zijn van mogelijke interferentie tussen enerzijds het technisch reglement en anderzijds de veiligheidscode.

Hiervan wordt akte genomen en de desbetreffende bepalingen zullen in die zin worden aangepast.

- De VREG staat positief ten opzichte van de opheffing van de beperking van de aansluitingskosten voor aardgas en nieuwe WKK en meent dat dit correcte maatregelen zijn in het licht van de energietransitie.

Hiervan wordt akte genomen.

- De VREG meent dat de investeringsplannen inderdaad beter tweejaarlijks kunnen worden opgesteld. De VREG pleit echter om de timing van het nieuwe databeheersplan af te stemmen op die van de investeringsplannen. De VREG vraagt om de voorziene aanpassing van de timing voor beslissing, meer bepaald de timing om bijkomende informatie op te vragen, te herbekijken.

Met het advies aangaande de timing van het investeringsplan en het databeheersplan wordt rekening gehouden. Beide plannen dienen dan ook in hetzelfde jaar (en voor het eerst in 2025) te worden ingediend. Over het databeheersplan dienen de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit wel in het jaar volgende op de goedkeuring aan de minister voor 1 oktober een rapport over de uitvoering ervan te bezorgen.

⁴ Zie bijvoorbeeld artikel 1.5.3 van het Technisch Reglement Distributie Elektriciteit

////////////////////////////////////
////////////////////////////////////
////////////////////////////////////

- De VREG is volgens het advies niet overtuigd van de noodzaak of meerwaarde van het wijzigingsvoorstel aangaande de niet-communiserende meter. Daar waar de VREG stelt dat In het technisch reglement distributie elektriciteit (TRDE) reeds duidelijke bepalingen opgenomen zijn omtrent de mate van uitleesbaarheid van digitale meters en hoe daarmee moet worden omgegaan door de distributienetbeheerders, zowel bij plaatsing van de meter als nadien, in de marktprocessen, zal de regulator het TRDE in lijn dienen te brengen met deze nieuwe decretale bepalingen. Voor wat betreft het element dat de nieuwe regeling een stap achteruit is, kan gerepliceerd worden dat een dergelijke afzwakking ook de bedoeling is. Er wordt inderdaad opgelegd dat de netbeheerder een oplossing voor een niet-communiserende meter alleen moet uitvoeren als de distributienetgebruiker erom vraagt. Er is geen reden om maatschappelijke kosten te maken om ervoor te zorgen dat een meter afdoende communiceert om kwartiergegevens uit te lezen als de desbetreffende netgebruiker hiervoor geen vragende partij is, of geen diensten gebruikt waarvoor een dergelijke fijne granulariteit van uitlezing noodzakelijk is. De nieuwe bepaling doet in regel geen afbreuk aan het recht van een netgebruiker om alle functionaliteiten van een goed communiserende meter te gebruiken gezien deze de netbeheerder kan verzoeken het probleem op te lossen. Wel voorziet het ontworpen artikel in gevallen waarbij er geen technisch en economisch haalbare oplossing is. Men kan van de distributienetbeheerder niet verwachten een communiserende meter te plaatsen op aansluitpunten waar zelf telecomoperatoren – tot wier corebusiness dit behoort - geen 4G dekking voorzien. Er anders over oordelen zou inhouden dat de distributienetbeheerder zelf telecommunicatiemasten zou moeten oprichten om die leemten overal in te vullen, wat buiten de kerntaken van de distributienetbeheerder ligt en qua materie overigens onder de federale residuaire bevoegdheid met betrekking tot telecom valt.
- De VREG stelt in haar advies ook dat een deel van het aantal digitale elektriciteitsmeters dat niet communiceert niet onder spanning staat en is dus niet-actief is. Deze niet-actieve meters hebben dus geen op te lossen communicatieproblemen. Volgens recente cijfers zijn er volgens de VREG ongeveer 1,8% niet-actieve meters binnen de 2,9% niet-communiserende meters. Als de niet-actieve meters inbegrepen is in het voorgestelde maximaal percentage niet-communiserende meters, lijkt het niet realistisch te eisen dat de netbeheerder het aantal niet-communiserende digitale elektriciteitsmeters onder 3% houdt.

Met de voorgestelde nieuwe regeling worden inderdaad enkel de actieve maar niet-communiserende meters bedoeld. Dit zal zo in het voorontwerp van decreet worden verduidelijkt.

- De VREG merkt op dat de goedkeuring van het voorliggende voorontwerp van decreet ten vroegste verwacht worden in de loop van 2024 waardoor de eerste publicatie van de opgelegde cijfers op basis van wat thans in het voorontwerp van decreet is opgenomen dus wellicht pas op 31 januari 2025 zal dienen te gebeuren.

De VREG haalt hier een terecht punt aan. Er zal daarom in het voorontwerp van decreet worden voorzien in een specifieke overgangsmaatregel om alsnog sneller de gegevens voor het eerst publiekelijk ter beschikking te stellen.

- De VREG merkte op dat de Vlaamse Regering recent principieel instemde met een voorontwerp van decreet waarin de overdracht voorzien is van de toekenning van steuncertificaten en garanties van oorsprong en het beheer van de centrale databank hiervan van VREG naar het VEKA. De publicatieverplichting zal in lijn

////////////////////////////////////
 //////////////////////////////////////

moeten gebracht worden met deze overdracht. De VREG merkt verder op dat zij deze gegevens niet kan publiceren als zij niet meer instaat voor deze taken.

Hiervan wordt akte genomen, maar er dient te worden opgemerkt dat dit in het ontwerp van decreet houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de kerntaken van de VREG in functie van de hervorming tot één overkoepelende Vlaamse nutsregulator reeds is ondervangen. Via het voormelde ontwerpdecreet worden in artikel 7.1.4 en 7.1/1.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 de benaming VREG "telkens" vervangen door de benaming "VEKA". Dit betekent dus dat ook deze nieuwe taak automatisch mee zal verschuiven naar het VEKA op het moment dat deze taken worden overgedragen.

Er dient voorts te worden opgemerkt dat de inwerkingtreding van het ontwerpdecreet, waarnaar de VREG verwijst, is gedelegeerd aan de Vlaamse Regering en dat de concrete datum van de overdracht van het beheer van de databanken van de VREG aan het VEKA dan ook nog niet is vastgesteld.

- De VREG merkt op dat op 31 januari nog niet alle steuncertificaten en garanties voor de productie tijdens het voorgaande jaar zullen zijn toegekend, o.a. omwille van vertraging bij rapporteringen, rechtzettingen...

Dit is een evidente vaststelling. De rapportage in deze actieve openbaarheid zal immers steeds een "foto" vormen van de toestand op basis van de op 31 januari beschikbare gegevens en die gegevens zullen vervolgens op basis van nieuw beschikbaar gekomen informatie bij volgende rapporteringen moeten worden aangepast of geüpdatet. Het gaat daarbij niet enkel over aanpassingen omwille van verlate toekenningen van bijvoorbeeld certificaten, maar ook doordat de regelgeving voorziet in de mogelijkheid om in bepaalde gevallen reeds toegekende certificaten in te trekken.

- De VREG ondersteunt het de vooropgestelde wijziging met betrekking tot een leverancierswissel binnen 24 uur aangezien een leverancierswissel binnen de 24 uur niet steeds mogelijk is zonder een communicerende meter, en aangezien het bepalen van de wisselmeterstand niet steeds eenduidig kan gebeuren op deze korte termijn. De VREG merkt op dat het uitdrukkelijk verzoek van de afnemer om het technische proces van verandering op een latere datum te laten ingaan, aan zijn nieuwe leverancier moet overgemaakt worden en niet als een contractuele afspraak kan aangegaan zijn met de bestaande leverancier.

Hiervan wordt akte genomen.

Tot slot deed de VREG in haar advies een aantal eigen beleidsvoorstellen tot regelgevende aanpassing van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Zo stelde de VREG voor om:

1. In uitvoering van de AFIR-verordening⁵ de VREG een nieuwe taak te geven en haar aan te stellen als zijnde verantwoordelijk voor het uitvoeren van de beoordelingen en het aanduiden van mogelijke passende maatregelen, vermeld in de leden 3 en 4 van artikel 15 van die verordening.

Bijkomend stelt de VREG voor om de netbeheerder op te leggen om bij de inschatting van de langetermijntrends voor de opmaak van zijn investeringsplan, ook rekening te houden met de potentiële bijdrage van elektrische voertuigen, en meer specifiek bidirectioneel laden aan de flexibiliteit van het energiesysteem, de

⁵ Verordening (EU) 2023/1804 van 13 september 2023 betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen en tot intrekking van Richtlijn 2014/94/EU

////////////////////////////////////
////////////////////////////////////

vermindering van de gebruikers- en systeemkosten en de toename van het aandeel van hernieuwbare elektriciteit in het elektriciteitssysteem.

Hiermee kan worden ingestemd.

2. Een aanvulling te doen van artikel 4.2.1, §2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 om de VREG een meer solide rechtsbasis moeten kunnen geven om in de technische reglementen, ter facilitering van meerdere leveringscontracten voor afname en (zuivere) vermarkting van injectie, de nodige technische en operationele regels uit te werken.

Het wordt niet opportuun geacht om op dit advies in te gaan. In de vijfde herziening van de EU Elektriciteitsrichtlijn wordt gesteld dat de lidstaten erop moeten toezien dat alle afnemers vrij zijn om op hetzelfde moment over meer dan één elektriciteitsleveringscontract te beschikken, en dat afnemers daarom recht hebben op meer dan één meet- en factureringspunt voor het centrale aansluitpunt voor hun terrein. Daarnaast is er in de Elektriciteitsverordening ook een nieuw artikel dat de 'dedicated measurement device', 'specifieke meettoestel' of DMD introduceert. Dit gaat over een submeter of meter die verbonden is met een toestel of ingebed is in een toestel (bv. een warmtepomp) dat flexibiliteitsdiensten levert. De gegevens uit dit 'specifiek meettoestel' kunnen gebruikt worden door distributienetbeheerders en transmissienetbeheerders in het kader van flexibiliteitsdiensten. Zowel voor meerdere elektriciteitsleveringscontracten als voor flexibiliteitsdiensten zullen dus submeters gebruikt kunnen worden waarvoor de nodige technische en operationele regels uitgewerkt dienen te worden. Het verschaffen van meer solide rechtsbasis zal dan ook gebeuren bij het omzetten van de Richtlijn wanneer ook duidelijk zal zijn welke keuzes het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering zelf al gemaakt hebben en voor welke elementen nog bepalingen in het TRDE moeten worden opgenomen.

3. De VREG meent dat zij niet de geschikte entiteit is om ook aangaande geschillen over de prerogatieven van de netbeheerder, zoals opgenomen in het Energiedecreet van 8 mei 2009, te bemiddelen⁶. De VREG meent dat dergelijke geschillen dienen te worden beslecht via de gerechtelijke weg, te meer daar voor een aantal van deze rechten de netbeheerder een met de betrokken zakelijk gerechtigde overeengekomen vergoeding betalen, waarover bij betwisting de vrederechter bevoegd is.

Vooreerst dient te worden opgemerkt dat de VREG in zijn voorstel het probleem niet kwantificeert en het dus niet duidelijk is hoe vaak de VREG met deze kwestie wordt geconfronteerd. De Vlaamse Regering kan dan ook momenteel geen oordeel vellen over hoe omvangrijk en dringend deze kwestie is, en of dit überhaupt een probleem voor de werking van de VREG vormt. Verder worden de bepalingen aangaande de geschillenbeslechtsprocedures echter volledig herwerkt en herschreven via het voorstel van decreet aangaande de Vlaamse nutsregulator⁷

⁶ De artikelen 4.1.23 tot en met 4.1.25 Energiedecreet van 8 mei 2009 en de artikelen 4/1.1.7 tot en met 4/1.1.9 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Het gaat om de wettelijke erfdienstbaarheden die de netbeheerder geniet voor het aanbrengen van uitrustingen voor bovengrondse lijnen, het plaatsen elektrische lijnen onder private eigendommen, afhakken van boomtakken, rooien van bomen, ... Het gaat ook om de mogelijke aanleg, boven of onder private onbebouwde gronden, van elektrische lijnen of aardgasleidingen; dit evenwel na een verklaring van openbaar nut door de Vlaamse Regering. Ten slotte kan de netbeheerder ook – binnen een door de Vlaamse Regering gecreëerd kader en procedures - beslissen wanneer het van algemeen nut is om installaties in of op private onroerende goederen te plaatsen.

⁷ Voorstel van decreet van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Inez De Coninck over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator (zie Parl. St. Vlaams Parlement 2022-2023, 1797/1)

////////////////////////////////////
////////

zodat het niet opportuun wordt geacht dit item via dit voorontwerp van decreet te gaan regelen. De aanpassingen van de bepalingen aangaande geschillenbeslechting dienen dan ook eerder op coherente wijze in het kader van dat voorstel van decreet te worden bekeken.

II.3. ADVIES VAN DE AFDELING WETGEVING VAN DE RAAD VAN STATE

Op 20 december 2023 is de adviesaanvraag van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme betreffende het voorontwerp van "decreet tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de uitbreiding van het EU-ETS tot scheepvaart, het invoeren van een apart EU-ETS2, netbeheer en energie-efficiëntie", in de rol van de afdeling wetgeving ingeschreven met als rolnummer 75.164/16-VR 16,4. Deze adviestermijn (= termijn van orde) verstreek op 19 januari 2024 zonder dat een advies werd opgeleverd.

Op 7 februari 2024 berichtte de griffie van de Raad van State dat de oorspronkelijke adviestermijn werd verlengd tot 5 februari 2024. Deze verlenging vloeide voort uit artikel 84, §1, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, waarin wordt bepaald dat de termijn verlengd wordt in het geval waarin het advies gegeven wordt door de verenigde kamers of door de algemene vergadering. Ook deze adviestermijn (= termijn van orde) verstreek zodoende zonder dat een advies werd opgeleverd.

Het voorliggende ontwerpdecreet bevat echter een aantal maatregelen ter uitvoering of ter omzetting van verschillende Europese regelgeving (bijv. de richtlijn (EU) 2023/959, de richtlijn (EU) 2023/1791), waardoor er een mate van dringendheid aan dit ontwerpdecreet is gekoppeld.

Conform artikel 59, 1 van het Reglement van het Vlaams Parlement wordt een ontwerp van decreet, evenwel met de memorie van toelichting, het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State en het ontwerp van decreet, bij de voorzitter ingediend en onder de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering verspreid.

Het Vlaams Parlement stelde voorts de datum van maandag 26 februari 2024 vast als limietdatum voor het indienen van decreetgevende initiatieven om nog deze legislatuur te worden behandeld. Door deze limietdatum en het ontbreken van het advies van de Raad van State komen de voormelde omzettingen in het gedrang⁸ en dreigt het Vlaamse Gewest te worden onderworpen aan ingebrekestellingen en met reden omkleedde adviezen van de Europese Commissie wegens geen tijdige omzetting. Het Uitvoerend Bureau van het Vlaams Parlement stond voor dit ontwerpdecreet echter een uitstel toe op die voormelde deadline omdat het uitblijven van het tijdig aangevraagde advies buiten de wil om van de Vlaamse Regering is.

Het advies nr. 75.164/VR/16 van de Raad van State werd uiteindelijk pas op 28 maart 2024 verstrekt, en maar op 5 april 2024 aan de adviesvrager bezorgd. In haar advies maakte de Raad van State de volgende opmerkingen:

Emissiehandel (ETS)

⁸ Zo diende artikel 1 van richtlijn (EU) 2023/959 te worden omgezet tegen 1 januari 2024 en dient artikel 2 te worden omgezet tegen 30 juni 2024, dient de richtlijn (EU) 2023/1791 grotendeels te worden omgezet tegen 11 oktober 2025 (eerst dient decretaal kader te worden voorzien, waarna nog een uitvoeringsbesluit nodig zal zijn om tot volledige omzetting te komen), maar zijn er in die richtlijn ook bepalingen die al tegen 15 mei 2024 moeten zijn geoperationaliseerd, enzovoort.

////////////////////////////////////
////////

Bevoegdheidsverdeling omzetting ETS Scheepvaart

De Raad van State stelt in zijn advies dat de richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 'tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van Richtlijn 96/61/EG van de Raad' een regeling beoogt in te voeren die er globaal toe strekt de broeikasgasemissies te verminderen. Die doelstelling geldt volgens de Raad thans zowel voor de luchtvaart als voor het maritiem vervoer.

De bevoegdheid van de gewesten om de bepalingen van de richtlijn betreffende de luchtvaart althans gedeeltelijk om te zetten staat volgens de Raad van State buiten kijf, al dient er wel conform de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof (bv. arrest nr. 33/2011 van het Grondwettelijk Hof van 2 maart 2011) over die materie een samenwerkingsakkoord te worden afgesloten.

Het Hof stelde in haar rechtspraak immers m.b.t. ETS Luchtvaart dat de bevoegdheid van de gewesten inzake de bescherming van de lucht de bevoegdheid omvat om maatregelen te nemen teneinde de uitstoot van broeikasgassen in de lucht te verminderen. Die bevoegdheid is niet beperkt tot vaste installaties, maar betreft elke uitstoot van broeikasgassen, ongeacht de oorsprong. Gelet op de weerslag van broeikasgassen op het leefmilieu, en inzonderheid op het klimaat, vermogen de gewesten bijgevolg maatregelen te nemen teneinde de uitstoot van broeikasgassen door vliegtuigen te verminderen, voor zover zij evenwel hun territoriale bevoegdheid niet overschrijden. Het Hof meende echter dat de bevoegdheden van de federale Staat en de gewesten door, enerzijds, de Europeesrechtelijke noodzaak dat er slechts één administrerende overheid mag zijn per vliegtuigexploitant en, anderzijds, de hoofdzakelijk gewestgrensoverschrijdende aard van de door in een gewest landende of opstijgende vliegtuigen veroorzaakte emissies tijdens hun volledige vlucht, dermate verweven zijn dat ze niet dan in onderlinge samenwerking kunnen worden uitgeoefend. Een samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat en de gewesten maakt het mogelijk om, naar het voorbeeld van de richtlijn 2003/87/EG (artikel 18ter), zo nodig de bevoegde federale (luchtvaart)autoriteiten bij de toepassing van het stelsel te betrekken.

Die redenering van het Grondwettelijk Hof kan volgens de Raad van State echter *mutatis mutandis* ook worden gevolgd met betrekking tot de omzetting van richtlijn (EU) 2023/959 en scheepvaart. Zodoende dient volgens de Raad van State te worden geconcludeerd dat de federale overheid niet het enige beleidsniveau is dat bevoegd is om richtlijn (EU) 2023/959 om te zetten; ook de gewesten zijn daartoe bevoegd, op grond van hun bevoegdheden inzake de bescherming van het leefmilieu, bedoeld in artikel 6, § 1, II, eerste lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. De gewesten moeten die richtlijn volgens de Raad dus in principe binnen de grenzen van hun bevoegdheden omzetten door vooraf met de federale Staat een samenwerkingsakkoord te sluiten, en dit om soortgelijke redenen als die welke door het Grondwettelijk Hof met betrekking tot luchtvaart worden aangehaald.

De Raad van State concludeerde over deze materie dat bijgevolg het Vlaamse Gewest weliswaar eveneens bevoegd is om richtlijn (EU) 2023/959 om te zetten met betrekking tot het ETS voor het maritiem vervoer, maar dat die omzetting vereist dat daarover eerst met de federale overheid en, in voorkomend geval, de andere gewesten binnen de grenzen van hun bevoegdheden, een samenwerkingsovereenkomst wordt gesloten, in het bijzonder om de bevoegde "administrerende autoriteit ten aanzien van een scheepvaartmaatschappij" te bepalen. Bijgevolg zag de Raad van State af van een verder onderzoek van de bepalingen van het voorontwerp die betrekking hebben op de uitbreiding van het ETS tot het maritiem vervoer.

////////////////////////////////////
////////

De Vlaamse Regering neemt akte van het feit dat de Raad van State erkent dat deze materie in principe een gewestaangelegenheid is maar dat hierover een samenwerkingsakkoord dient te worden gesloten. Omwille van de door de Raad aangehaalde beweegredenen worden de bepalingen die tot omzetting van ETS Scheepvaart dienen dan ook uit het ontwerp geschrapt. De Vlaamse Regering zal dan ook eerst - met respect voor de gewestelijke bevoegdheden - met de andere gefedereerde entiteiten hierover een samenwerkingsakkoord dienen af te sluiten alvorens zij m.b.t. deze materie een decretale aanpassing aan het DABM kan doorvoeren. In het licht van de door de Raad van State aangehaalde gelijkenissen met luchtvaart is het volgens de Vlaamse Regering naar analogie ook logisch dat ook voor scheepvaart de gewesten de "bevoegde autoriteiten" zijn.

De Vlaamse Regering zal er echter over dienen te waken dat ook de andere gefedereerde entiteiten zich aan de strekking van dit advies houden (verplichte noodzaak tot het voorafgaandelijk sluiten van een samenwerkingsakkoord) en zal de gepaste maatregelen moeten nemen om haar belangen en bevoegdheden te vrijwaren indien dat niet het geval zou zijn en men toch eenzijdig zonder samenwerkingsakkoord overgaat tot omzetting.

Bevoegdheidsverdeling omzetting "ETS2"

De Raad van State bevestigt in zijn advies dat de omzetting van het "ETS2" (emissiehandelssysteem voor de gebouwensector, de wegvervoerssector en de aanvullende sectoren) een gewestelijke leefmilieubevoegdheid is als bedoeld in artikel 6, §1, II, eerste lid, 1° van de BWHI.

Op grond van het voormelde artikel 6, § 1, II, eerste lid, van de BWHI zijn de gewesten immers bevoegd voor de voorkoming en bestrijding van de verschillende vormen van milieuverontreiniging. Volgens de Raad vindt de gewestwetgever in het punt 1° van die bepaling dan ook de algemene bevoegdheid die hem in staat stelt hetgeen betrekking heeft op de bescherming van het leefmilieu, onder meer van de lucht, tegen verontreiniging en aantasting, te regelen. Uit de parlementaire voorbereiding van de BWHI vloeit volgens de Raad voort dat de aan de gewesten toegewezen bevoegdheid inzake de bescherming van de lucht onder meer betrekking heeft op de aangelegenheden welke werden geregeld bij de wet van 28 december 1964 'betreffende de bestrijding van de luchtverontreiniging'. Luidens artikel 2 van die wet wordt onder "luchtverontreiniging" verstaan "het in de lucht lozen, ongeacht de oorsprong van gassen, vloeistoffen of vaste stoffen, die de gezondheid van de mens kunnen aantasten, nadelig kunnen zijn voor dieren en planten of schade kunnen toebrengen aan goederen en aan stads- en natuurschoon". Uit wat voorafgaat vloeit voort dat de bevoegdheid van de gewesten inzake de bescherming van de lucht de bevoegdheid omvat om maatregelen te nemen teneinde de uitstoot van broeikasgassen in de lucht te verminderen. Die bevoegdheid is volgens de Raad van State niet beperkt tot vaste installaties, maar betreft elke uitstoot van broeikasgassen, ongeacht de oorsprong.

De vraag rijst volgens de Raad van State niettemin of het feit dat niet de rechtstreekse emittenten van de broeikasgassen aan deze verplichtingen worden onderworpen (in tegenstelling tot wat het geval is voor luchtvaartactiviteiten en maritieme vervoersactiviteiten), maar dat de verplichtingen hogerop in de toeleveringsketen worden vastgesteld, tot gevolg heeft dat de ontworpen regeling niet meer past binnen de ingeroepen gewestbevoegdheid. Gelet op de aard van de verplichtingen lijkt dit niet het geval te zijn. In lijn met de doelstellingen van het ETS-systeem, zoals uiteengezet door het Hof van Justitie, moet immers worden vastgesteld dat de emissiehandel erop gericht is om de emissie van broeikasgassen te reduceren aan de laagst mogelijke prijs, en dus een leefmilieumaatregel inhoudt. Daaraan wordt geen afbreuk gedaan door het feit dat de regeling wordt aangehaakt bij de uitslag van de brandstoffen. Op die manier wordt weliswaar gebruik gemaakt van concepten die hun oorsprong vinden in de federale

////////////////////////////////////
////////

regelgeving voor de accijnzen, maar het opzetten van een systeem van emissierechten kan volgens zowel het Hof van Justitie⁹ als de Raad van State niet worden beschouwd als een fiscale maatregel.

De Raad van State benadrukt hierbij voorts dat de federale overheid zich evenmin kan beroepen op de bevoegdheidsgronden uit de BWHI met betrekking tot productnormering (artikel 6, § 1, II, tweede lid, 1°, van de BWHI) of het prijs- en inkomensbeleid (artikel 6, § 1, VI, vierde lid, 3°, van de BWHI). De Raad meent immers dat het opzetten van een systeem van emissiehandel dat losstaat van de samenstelling van de brandstoffen, met het oog op het gebruik van die brandstoffen te reduceren, geen productnorm is, en dat alhoewel de emissierechten bedoeld zijn om verrekend te worden in de prijs van de omgeslagen brandstoffen, moet worden vastgesteld dat die impact slechts indirect is, en de ontworpen regeling als dusdanig niet in de prijsvorming ingrijpt. De conclusie van de Raad is dan ook onomwonden dat de ontworpen regeling past binnen de ingeroepen materiële bevoegdheden van het Vlaamse Gewest.

De Raad meent wel dat er wat het ontwerpdecreet en ETS betreft toch onduidelijkheid is over het territoriale aanknopingspunt. De Raad zegt dat in het kader van "federale loyaliteit minstens de definities van het begrip "gereguleerde entiteit" in onderling overleg moeten worden aangenomen door de gewesten, opdat elke situatie door één enkele gewestwetgever wordt geregeld. Indien bovendien niet enkel rekening zou worden gehouden met de plaats waar de gereguleerde entiteit is gevestigd, maar ook met de plaats waar de emissies gebeuren, kan bovendien niet a priori worden uitgesloten dat de emissies van bepaalde activiteiten van de "aanvullende sectoren" ook zouden kunnen plaatsvinden in de territoriale zee, zodat ook de federale overheid op grond van haar leefmilieubevoegdheden zou kunnen zijn geïmpliceerd. De Raad meent dat gelet op het ontbreken van duidelijke territoriale aanknopingspunten die werden afgestemd met de andere potentieel bevoegde overheden het voorontwerp "onvoldragen" is. Om die redenen ziet de Raad van State af van verder onderzoek van het ontworpen hoofdstuk.

De Vlaamse Regering neemt akte van het advies en meent dat het van essentieel belang is dat de Raad van State in dit kader de principiële gewestelijke bevoegdheid in deze materie expliciet bevestigde. Net zoals de Raad in voetnoot 59 van haar advies zelf al aanhaalt is een federale betrokkenheid omwille van de territoriale zee immers een louter theoretische mogelijkheid. Het weze in het licht van het advies van de Raad van State dan ook duidelijk dat volgens de Vlaamse Regering de gewesten de "bevoegde autoriteiten" dienen te zijn en een federale betrokkenheid er hoogstens in het kader van informatiedoorstroming zal zijn. De omzetting met betrekking tot ETS2 volgt bij "uitslag tot verbruik van brandstoffen" echter de criteria uit de richtlijn, waarbij het niveau van "vestigingseenheid" het meest logische is. Desalniettemin zal rond dit territoriaal aanknopingspunt met de andere gewesten nog de nodige afstemming worden nagestreefd. Om die redenen wordt de regeling voorlopig uit het ontwerpdecreet gehaald. De Vlaamse Regering dringt echter bij de andere gewesten aan dat er spoedig werk wordt gemaakt van een dergelijke afstemming.

Energie

- De Raad stelt dat in artikel 2 dient te worden opgenomen dat het decreet ook strekt tot gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2018/2001. Anderzijds is het niet vereist dat in het begin van een wetgevende tekst wordt verwezen naar de verordening of verordeningen waaraan uitvoering wordt gegeven.

⁹ HvJ 21 december 2011, zaak C-366/10, *Air Transport Association of America*, ECLI:EU:C:2011:864, punt 147
////////////////////////////////////
////////////////////////////////////

Hieraan wordt uitvoering gegeven.

- De Raad stelt dat er zal over moeten worden gewaakt dat de diverse voorgenomen wijzigingen van artikel 591 van het Gerechtelijk Wetboek op het niveau van het Vlaamse Gewest in voldoende mate op elkaar afgestemd zijn. Hiervan wordt akte genomen.
- De draagwijdte van de begrippen "codes van goede praktijk" en "vrijwillige akkoorden" vermeld in het ontworpen punt w) van artikel 3.1.3, eerste lid, 1°, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 is volgens de Raad onduidelijk. De Raad meent dat het gaat om de mededeling van de VREG "met betrekking tot goede praktijk betaalplannen bij commerciële leveranciers". Dat maakt geen deel uit van het regelgevend kader en is volgens de Raad niet juridisch afdwingbaar. Het gaat dus om een mededeling zonder bindende juridische waarde, die deel uitmaakt van de *soft law* (door de VREG "soft regulering" genoemd). Er valt aldus volgens de Raad niet goed in te zien op welke wijze de VREG "toezicht" op de naleving van deze mededeling zonder bindende juridische waarde zou kunnen uitoefenen.

Dit standpunt kan niet worden gevolgd. De Raad verliest uit het oog dat een overeenkomst de partijen tot wet strekt. Deze bepaling heeft dan ook de bedoeling om via een decretale grondslag dergelijke gewestelijke "codes van goede praktijk" en "vrijwillige akkoorden" in hoofde van de deelnemende marktpartijen te kunnen handhaven. De regulator is daarvoor het meest geschikt. Een dergelijke handhaving strekt zich uiteraard niet uit tot marktpartijen die niet tot de code of het akkoord zijn toegetreden.

- De Raad meent dat naar analogie met advies 70.190/VR kan worden gesteld dat er duidelijke parallellen te trekken zijn inzake de bevoegdheden van de gewesten inzake de veiligheid van elektriciteitsdistributie, gasdistributie en de distributie van warmte en koude via warmte- en koudenetten. Al deze vormen van energiedistributie behoren immers in beginsel tot de gewestelijke bevoegdheden.

De Raad meent wel dat wat de bevoegdheid elektriciteit betreft dit te ruim geformuleerd is, rekening houdend met de federale bevoegdheid voor het vaststellen van productnormen. De bevoegdheid om, als accessorium van de gewestelijke bevoegdheid voor de elektriciteitsdistributie, veiligheidsvoorschriften voor te schrijven voor de distributienetten en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit kan immers volgens de Raad niet zo ver reiken dat ook veiligheidsvoorschriften zouden worden vastgesteld voor alle installaties die aan dat net worden gekoppeld, maar er geen intrinsiek deel van uitmaken. De Raad stelt dan ook dat de bewoording "installaties op het elektriciteitsdistributienet of op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit in het Vlaamse Gewest" moet worden geherformuleerd richting "voor" of "van". Hieraan wordt uitvoering gegeven.

Tevens meent de Raad dat wat de ontworpen artikelen 4.1.11/8 en 4.1.11/9 betreffen in het licht van het principe van de eenheid van de verordenende macht een delegatie aan de netbeheerders om de veiligheidscode vast te stellen niet te billijken valt. Het artikel dient te worden geredigeerd richting een regeling waarbij de Vlaamse Regering, *op voorstel* van de aardgasdistributienetbeheerders en de elektriciteitsdistributienetbeheerders, zelf de veiligheidscodes vaststelt, zoals overigens het geval is in de parallelle regeling voor de warmte- en koudenetten in het ontworpen artikel 4/1.1.1/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. De laatste leden van de ontworpen artikelen 4.1.11/8 en 4.1.11/9 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, inzake de bekendmaking van de veiligheidscodes in het Belgisch Staatsblad, zijn in dat geval volgens de Raad van State in het licht van artikel 84 van de BWHI overbodig en kunnen dus worden weggelaten. Bijkomend dient het

////////////////////////////////////
////////////////////////////////////

ontworpen artikel 15.3.5/25 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, dat nu nog verwijst naar het indienen van ontwerpen van veiligheidscodes ter goedkeuring bij de Vlaamse Regering, in dezelfde zin te worden aangepast.

Dit deel van het advies komt enigszins bevreemdend over aangezien die ontworpen artikelen al zijn geformuleerd als "Op gezamenlijk voorstel van de aardgasdistributienetbeheerders, beslist de Vlaamse Regering over de goedkeuring". Het is dus niet dat aan die netbeheerders een regelgevende delegatie wordt gegeven: de bevoegdheid om te beslissen blijft volledig en onverkort bij de Vlaamse Regering. Dit niettegenstaande wordt de bewoording in het licht van het advies geherformuleerd.

Volgens de Raad verdient het aanbeveling om te verduidelijken in welke mate de veiligheidscodes in kwestie ook bedoeld zijn om te gelden voor directe lijnen, directe leidingen en gesloten distributienetwerken. Hieraan wordt uitvoering gegeven.

- Voorts was het de Raad van State niet duidelijk wat concreet moet worden begrepen onder de (niet gedefinieerde) noties "installaties voor aardgasdistributie" (vermeld in het ontworpen artikel 4.1.11/8 van het Energiedecreet van 8 mei 2009), "installaties op het elektriciteitsdistributienet of op het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit" (vermeld in het ontworpen artikel 4.1.11/9 van het Energiedecreet van 8 mei 2009) en "installaties voor warmte- en koudedistributie" (vermeld in het ontworpen artikel 4/1.1.1/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009). De Raad vroeg dit te verduidelijken in de memorie.

Het gaat in die bepalingen niet enkel over de lijn- of leidinginfrastructuur zelf maar ook over alle accessoria en constructies die deel uitmaken van het warmte of koudenet, het aardgasdistributienet, het elektriciteitsdistributienet of het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit (bv. transformatoren, distributiecabines,...). Aangezien deze noodzakelijk zijn voor de werking van het net in kwestie en daarvan deel uitmaken, is het aspect 'veiligheid' ook daarop van toepassing.

- Ook stelt de Raad dat aangezien het ontworpen artikel 4.1.11/8 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 voortaan de rechtsgrond moet vormen voor de veiligheidscodes voor het aardgasdistributienet, het gepast lijkt om de oude rechtsgrond voor die veiligheidsmaatregelen op te heffen. Het ontwerp wordt bijgevolg het best aangevuld met een bepaling die strekt tot opheffing van de wet van 24 december 1970 'betreffende de te nemen veiligheidsmaatregelen bij de oprichting en bij de exploitatie van gasdistributie-installaties', wat betreft de gewestbevoegdheden.

Hieraan wordt uitvoering gegeven. Het feit dat dit thans een gewestbevoegdheid is geworden heeft echter ook als consequentie dat de in die wet voorziene toezichts- en handhabingsbepalingen niet zomaar uitvoerbaar zijn, te meer daar de federale overheid te kennen heeft gegeven naar de toekomst toe niet meer te willen instaan voor dat toezicht en die handhaving. Daarom wordt als een overgangsmaatregel bepaald dat tot aan de inwerkingtreding van de opheffing van de wet van 24 december 1970 het departement Omgeving wordt aangesteld als de toezichts- en handhabingsinstantie. Ofschoon de inhoud van de toekomstige door de Vlaamse Regering vast te stellen en vanaf 2026 van toepassing zijnde veiligheidsregels bij de distributie van aardgas vandaag uiteraard nog niet gekend zijn, is het is hierbij evenwel de bedoeling dat parallel met de inwerkingtreding van de eigen gewestelijke veiligheidsmaatregelen (cfr. het ontworpen artikel 4.1.11/8) ook een eigen daaraan aangepast toezichts- en handhabingskader nog zal worden uitgewerkt.

//
////////

- Het recht van de afnemers op een communicerende digitale meter is in het ontworpen artikel 4.1.22/3, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 volgens de Raad soms voorwaardelijk verwoord: indien bijvoorbeeld door de locatie geen communicatie mogelijk is, zal aan de betrokken netgebruiker enkel een oplossing moeten worden geboden indien een (nader door de Vlaamse Regering in te vullen) "technisch en economisch haalbare oplossing" mogelijk is. Er dient in dit verband volgens de Raad een voorbehoud te worden gemaakt wat betreft de verenigbaarheid van de regeling die een onderscheid maakt tussen "communicerende" en "niet-communicerende" digitale meters in het ontworpen artikel 4.1.22/3, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 met richtlijn (EU) 2019/944, die immers niet voorziet in de mogelijkheid dat een slimme-metersysteem niet op afstand kan communiceren. Dergelijke "niet-communicerende" digitale meters lijken volgens de Raad in elk geval niet te kunnen worden meegeteld om te bepalen of het minimale percentage van 80 % vermeld in bijlage II bij richtlijn (EU) 2019/944 bereikt is.

Hiervan wordt akte genomen. De overeenstemming met voormelde Richtlijn wordt overigens verzekerd door het feit dat de bepaling expliciet vaststelt dat iedere afnemer sowieso het recht heeft om Fluvius te vragen zijn/haar probleem met een niet communicerende digitale meter op te lossen zodat deze over de volledige functionaliteiten kan beschikken.

Er dient hierbij te worden geduïd dat de voorgestelde regeling ook nadrukkelijk voorziet dat de distributienetbeheerder er in alle gevallen voor zorgt dat nooit meer dan 6% van de geplaatste digitale meters voor aardgas of 3% van de geplaatste digitale meters voor elektriciteit niet-communicerend zijn, wat uiteraard betekent dat deze regeling in het slechtste geval slechts een marginaal effect heeft op het te behalen percentage van de uitrol.

- De Raad stelt dat het omwille van de duidelijkheid aanbeveling verdient om de woorden "het technische proces van verandering" (vermeld in het ontworpen derde lid dat door het voorontwerp in artikel 4.4.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt ingevoegd) te vervangen door de woorden "*de verandering van leverancier, aggregator of dienstverlener*". Hieraan wordt uitvoering gegeven.
- De Raad van State bevestigt de principiële bevoegdheid van de gewesten om energiebesparingsdoelstellingen op te leggen aan overheidsinstanties, inclusief de federale overheid.
- De Raad stelt wel dat artikel 6 van de richtlijn (EU) 2023/1791 een onderscheid maakt tussen enerzijds de totale bruikbare vloeroppervlakte, waarvan de definitie decretaal nog dient te worden omgezet, en anderzijds de "totale vloeroppervlakte" en dat het ontworpen artikel 7.8.2 dit niet consequent hanteert.

De definitie van het begrip 'bruikbare vloeroppervlakte' zal daarom van het Energiebesluit worden verplaatst naar het Energiedecreet van 8 mei 2009. In de omzetting van artikel 6 van Richtlijn (EU) 2023/1791 zal evenwel worden vastgehouden aan het gebruik van de term 'bruikbare vloeroppervlakte' zoals die momenteel wordt gedefinieerd. Het is belangrijk in dit kader te verwijzen naar de eis die in artikel 6 van de Richtlijn (EU) 2023/1791 werd opgenomen om jaarlijks minstens 3% van de totale vloeroppervlakte te renoveren naar een bijna-energieneutraal (BEN) gebouw, overeenkomstig artikel 9 van Richtlijn 2010/31/EU. In de Richtlijn 2010/31/EU wordt niet gedefinieerd op welke vloeroppervlakte men zich moet baseren om de eisen voor een BEN-gebouw te bepalen. Dit is dus een vrijheid van de lidstaten. In de Vlaamse regelgeving werd bepaald dat deze eisen

////////////////////////////////////
 //////////////////////////////////////

van toepassing zijn op het beschermd volume. Het beschermd volume heeft betrekking op ruimten in een gebouw die geklimatiseerd worden. De 'bruikbare vloeroppervlakte' waarnaar wordt verwezen omvat de vloeroppervlakte van hetzelfde beschermd volume, gezien dit de som is 'van de brutovloeroppervlakten van alle vloerniveaus binnen het beschermde volume van het gebouw'.

Om binnen de Vlaamse regelgeving dus een zinvolle en coherente omzetting te doen van artikel 6 van de Richtlijn (EU) 2023/1791, kan enkel verwezen worden naar 3% van de 'bruikbare vloeroppervlakte' die jaarlijks gerenoveerd moet worden tot een BEN-gebouw. Om van een BEN-gebouw te spreken is het niet nodig en evenmin wenselijk dat de totale vloeroppervlakte energetisch gerenoveerd werd. Door vast te houden aan de 'bruikbare vloeroppervlakte' houden we de Vlaamse regelgeving coherent en voorkomen we dat BEN-ingrepen moeten gebeuren op gebouwdelen die niet geklimatiseerd worden.

- De vraag rijst volgens de Raad van State of artikel 6, lid 5, van richtlijn (EU) 2023/1791 toelaat om in het ontworpen artikel 12.3.1, § 2, eerste lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 in een uitzondering te voorzien voor "de openbare besturen bevoegd voor Defensie" wat betreft de terbeschikkingstelling van de voormelde gegevens. De uitzonderingen vermeld in artikel 6, lid 2, van richtlijn (EU) 2023/1791 zijn immers beperkt tot artikel 6, lid 1, zoals blijkt uit de tekst van die bepaling.

Een strikte lezing van lid 5 voorziet inderdaad geen letterlijke uitzondering voor defensie, maar het zou niet stroken met of compatibel zijn met 's lands veiligheid om – zeker in de huidige tijden van toenemende geopolitieke polarisatie en instabiliteit – dergelijke cruciale gegevens met betrekking tot o.a. energiegebruik, -types, -aansluitingen, en militaire verwarmde en/of gekoelde locaties/gebouwen/installaties van Defensie actief openbaar te maken. Dit is overigens ook wat de geest van de richtlijn inhoudt door doorheen de richtlijn (EU) 2023/1791 meermaals in specifieke uitzonderingen (bv. artikel 5, artikel 6, artikel 7, artikel 12) voor defensiedoeleinden te voorzien. Zoals de Raad zelf terecht zelf aanhaalt kan van die richtlijn bepaling worden afgeweken overeenkomstig artikel 346, lid 1, a), van het VWEU, dat stelt dat geen enkele lidstaat gehouden [is] inlichtingen te verstrekken waarvan de verbreiding naar zijn mening strijdig zou zijn met de wezenlijke belangen van zijn veiligheid.

- De Raad meent dat met het oog de eenvormigheid van het begrippenkader rond "Vlaamse overheid" zich ook een wijziging van artikel 1.1.3, 104°/1, b), van het Energiedecreet van 8 mei 2009 opdringt, waar de zinsnede ", inclusief de intern en extern verzelfstandigde agentschappen" moet worden weggelaten. Hieraan wordt uitvoering gegeven.
- De Raad stelt dat het aanbeveling verdient om de tekst van het artikel dat artikel 4.1.21, vierde lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wijzigt eenvormig te maken met de in artikel 4.1.1, eerste lid gehanteerde terminologie ("aaneensluitend geografisch afgebakend gebied"). Hieraan wordt uitvoering gegeven.

Bijkomend stelde de Raad dat gelet op de inhoud van deel 2, titel 8, van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur ("Vrijwillige samenvoeging van gemeenten"), in het ontworpen artikel 15.3.5/18, §2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 de woorden "steden en gemeenten" moeten worden vervangen door het woord "gemeenten", het woord "fusioneren" moet worden vervangen door de woorden "worden samengevoegd tot een nieuwe gemeente" en het woord "fusie" telkens moet worden vervangen door het woord "samenvoeging". Het zou volgens

////////////////////////////////////
////////

de Raad de duidelijkheid van de tekst ook ten goede komen indien daarin uitdrukkelijk wordt verwezen naar deel 2, titel 8, van het decreet van 22 december 2017. Hieraan wordt uitvoering gegeven.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid zoals bedoeld in artikel 6, §1, II en VII, eerste lid van de BWHI.

A. Wat **leefmilieu** betreft zijn de gewesten conform artikel 6, §1, II, eerste lid, van de BWHI bevoegd voor:

1° De bescherming van het leefmilieu, onder meer die van de bodem, de ondergrond, het water en de lucht tegen verontreiniging en aantasting, alsmede de strijd tegen de geluidshinder;

2° Het afvalstoffenbeleid;

3° De politie van de gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke bedrijven onder voorbehoud van de maatregelen van interne politie die betrekking hebben op de arbeidsbescherming;

4° De waterproductie en watervoorziening, met inbegrip van de technische reglementering inzake de kwaliteit van het drinkwater, de zuivering van het afvalwater en de riolering;

5° De financiële tegemoetkoming naar aanleiding van schade veroorzaakt door algemene rampen.

B) Wat **energie** betreft zijn de gewesten conform artikel 6, §1, eerste lid, VII, van de BWHI bevoegd voor de gewestelijke aspecten van de energie, en in ieder geval:

a) De distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk aan 70.000 volt, met inbegrip van de distributienettarieven voor elektriciteit, met uitzondering van de tarieven van de netten die een transmissiefunctie hebben en die uitgebaat worden door dezelfde beheerder als het transmissienet;

b) De openbare gasdistributie, met inbegrip van de nettarieven voor de openbare distributie van gas, met uitzondering van de tarieven van de netwerken die ook een aardgasvervoersfunctie hebben en die worden uitgebaat door dezelfde beheerder als het aardgasvervoersnet;

c) De aanwending van mijngas en van gas afkomstig van hoogovens;

d) De netten van warmtevoorziening op afstand;

e) De valorisatie van steenbergen;

f) De nieuwe energiebronnen met uitzondering van deze die verband houden met de kernenergie;

g) De terugwinning van energie door de nijverheid en andere gebruikers;

h) Het rationeel energieverbruik.

1) Uit de adviespraktijk van de Raad van State vloeit voort dat de bevoegdheid vermeld onder b) dat veiligheidsmaatregelen betreffende de installaties die de netactiviteit van gasdistributie ondersteunen, tot de bevoegdheid van de gewesten moet worden gerekend, en dat federaal sinds de BWHI niet langer hiervoor bevoegd is. Tot dit advies werd er door zowel de federale overheid als de gewesten van uitgegaan dat de veiligheid van gasdistributie een federale materie was.

Het advies bevat een heel omstandige motivering van de Raad waarom dit een gewestmaterie zou zijn. De stelling van de federale gemachtigde ambtenaar dat de gewesten "hun bevoegdheden inzake openbare gasdistributie [hebben] uitgeput" in hun relevante decreten of ordonnanties wordt van tafel geveegd want gaat volgens de Raad van State voorbij aan het gegeven dat zowel de wet van 24 december 1970 als het koninklijk besluit van 28 juni 1971 dateren van vóór de bevoegdheidstoewijzingen inzake

////////////////////////////////////
////////

het energiebeleid aan de gewesten en sindsdien moeten worden gerekend tot de gewestelijke bevoegdheid. De omstandigheid dat de gewesten geen wijziging hebben aangebracht in het koninklijk besluit van 28 juni 1971, ook al zijn zij er thans inhoudelijk voor bevoegd, is volgens de Raad daarbij niet relevant. Overigens heeft de federale overheid tot dusver ook geen wijzigingen aangebracht in dat besluit en zou dat pas de eerste keer gebeuren bij de ontworpen regeling die het voorwerp uitmaakte van het voormelde advies van de Raad van State (en geen doorgang vond omwille van het negatieve advies).

In de tweede plaats mag de draagwijdte van de residuaire federale bevoegdheid voor de openbare veiligheid, in het bijzonder met betrekking tot de preventie van branden en ontploffingen, volgens de Raad niet zo ruim worden geïnterpreteerd als de federale gemachtigde ambtenaar leek voor te staan. De federale overheid is weliswaar bevoegd voor de basisnormen inzake brandveiligheid, maar uit de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof blijkt dat het niet gaat om een aangelegenheid waarvoor de federale overheid integraal bevoegd is. In de door de federale gemachtigde ambtenaar aangehaalde passage uit de arresten nrs. 40/87 en 41/87 van het Grondwettelijk Hof wordt weliswaar gewag gemaakt van de bevoegdheid voor het uitvaardigen van basisnormen, maar uit de vermelding dat het gaat om "normen die gemeen zijn aan een categorie van constructies zonder dat daarbij in acht wordt genomen welke de bestemming ervan is" kan juist worden afgeleid dat het niet aan de federale overheid staat om specifieke brandbeveiligingsnormen uit te vaardigen met betrekking tot de constructies, inrichtingen, instellingen en voorzieningen die onder de bevoegdheden van de gemeenschappen en de gewesten ressorteren. Dat is nochtans precies wat het voorliggende voorontwerp volgens de Raad beoogde door veiligheidsvoorschriften te formuleren met betrekking tot specifieke installaties voor gasdistributie, die tot de bevoegdheid van de gewesten behoren. De federale overheid kan dergelijke veiligheidsvoorschriften uitvaardigen ten aanzien van installaties die tot haar bevoegdheid kunnen worden gerekend, zoals gebeurd is met het koninklijk besluit van 19 maart 2017 'betreffende de veiligheidsmaatregelen inzake de oprichting en de exploitatie van installaties voor vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen', maar niet ten aanzien van de installaties voor gasdistributie. Er kan volgens de Raad worden aangenomen dat het gevaar voor ontploffingen bij installaties voor gasdistributie groter is dan voor andere installaties, instellingen en voorzieningen die tot de bevoegdheid van de gemeenschappen en de gewesten behoren, maar de federale residuaire bevoegdheid inzake preventie van ontploffingen ligt volgens de Raad in het verlengde van de bevoegdheid inzake brandveiligheid en kan dan ook niet anders dan in een ruimere zin worden begrepen. Het komt er op neer dat die rechtsgrond volgens de Raad door de federale overheid niet kan worden aangewend om de veiligheid bij aardgasdistributie te reguleren.

Een gelijkaardige redenering als die de Raad van State met betrekking tot aardgas voerde kan op grond van artikel 6, §1, VII, eerste lid, a) en d) van de BWHI ook met betrekking tot die specifieke energievormen worden doorgetrokken.

2) De gewesten zijn bevoegd voor het rationeel energieverbruik, oftewel energie-efficiëntie. Deze bevoegdheid is conform de vaste rechtspraak binnen het territorium van het gewest absoluut. Zo stelde het Grondwettelijk Hof bijvoorbeeld in arrest nr. 98/2013 duidelijk dat met uitzondering van de uitdrukkelijk vermelde excepties aangaande kernenergie en de residuaire bevoegdheden aangaande de zeegebieden de bijzondere wetgever aan de gewesten de exclusieve bevoegdheid heeft toegekend inzake de bescherming van het leefmilieu, de nieuwe energiebronnen en het rationeel energieverbruik. Het Hof stelde voorts met nadruk dat die bevoegdheden ook niet noodzakelijk zijn om de aan de federale overheid voorbehouden bevoegdheid inzake het vervoer van energie te kunnen uitoefenen. In tegenstelling tot wat de federale overheid pretendeerde, is de begrenzing in artikel 6, §1, VII, eerste lid, a) en b) van de gewestelijke

////////////////////////////////////
////////

bevoegdheid tot 70.000 kilovolt en tot de "openbare gasdistributie" volgens het Hof dan ook niet van die aard dat ze ook doorwerkt op de andere litera uit artikel 6, §1, VII, eerste lid van de BWHI. Die andere litera vormen dan ook volledig autonome bevoegdheidsgronden die enkel door de territoriale bevoegdheid en door de uitsluiting van kernenergie als een gewestelijke bevoegdheid wordt begrensd.¹⁰ Dit houdt dan ook in dat de gewesten als enige bevoegd zijn om energie-efficiëntie maatregelen en verplichtingen op te leggen aan de burgers maar ook aan al de andere overheden binnen België (federale overheid, lokale overheden).

Artikel 2

Dit is de omzettingbepaling. Dit decreet dient tot gedeeltelijke omzetting van

- de richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 30 oktober 2020 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen;
- artikel 5 en 6 van richtlijn (EU) 2023/1791 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (herschikking);

Artikel 3

In dit voorontwerp van decreet werd een bepaling opgenomen dat artikel 591 van het Gerechtelijk Wetboek van 16 oktober 1967 (op grond van de theorie van de impliciete bevoegdheden, zoals bedoeld in artikel 10 van de BWHI) wijzigt en waarbij de vrederechter de bevoegdheid gegeven wordt om ongeacht het bedrag, kennis te nemen van geschillen betreffende het sluiten van een overeenkomst over de renovatie van een gebouw tot de minimale energieprestatieniveaus, als vermeld in artikel 7.8.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Door een beroep te doen op de impliciete bevoegdheden kunnen de gewesten ingrijpen op federale bevoegdheden mits voldaan is aan drie cumulatieve voorwaarden: de federale aangelegenheid kan slechts betreden worden wanneer dat (1) noodzakelijk is om de eigen bevoegdheden uit te oefenen; (2) de toepassing van de impliciete bevoegdheden mag maar een marginale weerslag hebben op de federale bevoegdheid; (3) de materie moet zich lenen tot een gedifferentieerde regeling. Gebruik maken van de impliciete bevoegdheden kan alleen in aangelegenheden die zich lenen tot een gedifferentieerde regeling. Als het integendeel om een aangelegenheid gaat die een uniforme aanpak vergt, is toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen uitgesloten. De aard van de zaak kan een eenvormige regeling noodzaken. Sedert 1988 heeft de bijzondere wetgever de energiebevoegdheden toegewezen aan de gewesten, behoudens de in de bijzondere wet tot hervorming der instellingen expliciet bepaalde uitzonderingen. Het rationeel energiegebruik op land wordt echter als een exclusieve gewestbevoegdheid aangemerkt. De aard van de aan de gewesten toegewezen bevoegdheden laat precies een regeling toe die voor differentiatie vatbaar is: het komt de gewestelijke decreetgever toe te bepalen welke verplichtingen er in casu gelden.

Gelet op de aard van de verplichtingen uit de ontworpen artikelen 7.8.2 en 7.8.3 is het van belang dat er snel een uitspraak over geschillen hieromtrent wordt gedaan. Daarom is het vredegerecht het meest geschikte forum om uitspraak te doen over dergelijke geschillen. De ingreep is dan ook noodzakelijk. Er wordt enkel bepaald dat de vrederechter bevoegd is kennis te nemen van dergelijke geschillen. Aan de te volgen gerechtelijke procedures en

¹⁰ F. DEWAELE, "Hernieuwbare energie en rationeel energiegebruik anno 2013: in varietate concordia?", 213-273, in DEKETELAERE, K. & DELVAUX, B. (ed.), *Jaarboek energierecht 2013*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 2013-2015.

////////////////////////////////////
////////

dergelijke meer, wordt voorts niet geraakt. De toepassing van de impliciete bevoegdheden heeft dan ook maar een marginale weerslag op de federale bevoegdheid ter zake.

Tot slot is een aanpassing van artikel 591 Ger. W. niet zonder precedent: de verschillende gewesten hebben dit artikel immers in het verleden al meermaals gewijzigd om de vrederechter specifieke bevoegdheden toe te wijzen. Ook met betrekking tot de Vlaamse energiebevoegdheden is dat in het verleden al meermaals het geval geweest.

Dit leidt tot de conclusie dat de toewijzing van de bevoegdheid kennis te nemen van dergelijke geschillen volkomen beantwoordt aan de vereisten inzake de impliciete bevoegdheden, zoals bepaald door artikel 10 van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen. De bevoegdheid van de Vlaamse decreetgever wordt hierdoor bevestigd.

Artikel 4, artikel 5 en artikel 6

Aangezien de bevoegdheid voor de veiligheid van aardgasdistributie volgens de Raad van State in het kader van de staatshervorming van 1988 aan de gewesten werd overgedragen, wordt de wet van 24 december 1970 betreffende de te nemen veiligheidsmaatregelen bij de oprichting en bij de exploitatie van gasdistributie-installaties, wat betreft de gewestbevoegdheden met ingang van 1 januari 2026 opgeheven aangezien vanaf die datum een eigen Vlaamse regeling van kracht zal worden (zie infra). Het is daarbij echter de bedoeling dat tegen 1 januari 2026 nog zal worden voorzien in specifieke Vlaamse toezichts- en handhavingsregimes.

In de tussentijd wordt voorzien in een tijdelijke oplossing voor het toezicht op deze regeling. Artikel 2 van de wet van 24 december 1970 maakt qua handhaving voor de door of krachtens deze wet ingestelde verplichtingen de toezichts- en sanctiemogelijkheden uit hoofdstuk VI van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen van toepassing.

Daarom wordt expliciet van artikel 2 van de wet van 24 december 1970 betreffende de te nemen veiligheidsmaatregelen bij de oprichting en bij de exploitatie van gasdistributie-installaties afgeweken zodat in afwijking van hoofdstuk VI van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen de daartoe door de leidend ambtenaar aangeduide personeelsleden van het departement Omgeving bevoegd zijn voor de controle op de naleving van de voorwaarden en de verplichtingen die opgelegd zijn door of krachtens deze wet. Parallel wordt artikel 16.1.1 van het DABM aangepast zodat de wet van 24 december 1970 wordt opgenomen in de lijst van bepalingen waar titel XVI van het DABM m.b.t. toezicht, handhaving en veiligheidsmaatregelen op van toepassing wordt, en wordt het niet naleven van de wet en haar uitvoeringsbepalingen gelijk gesteld met een milieu-inbreuk.

Het is daarbij echter de bedoeling dat tegen 1 januari 2026 nog zal worden voorzien in specifieke Vlaamse toezichts- en handhavingsregimes.

Artikel 7

Via dit artikel wordt de lijst van definities uit artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 aangepast:

- In de bestaande definities van biobrandstoffen en biomassa in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 worden wijzigingen aangebracht om deze volledig conform met de richtlijn hernieuwbare energie (richtlijn (EU) 2018/2001) te maken, meer bepaald artikel 2, onder 24) en onder 33) van deze richtlijn.

////////////////////////////////////
////////

- Er worden definities ingevoegd van afnamepunt voor waterstof, energetisch verbruik en niet-energetisch verbruik, omdat deze begrippen worden gehanteerd in het kader van de rapporteringsverplichtingen voor waterstof (die worden ingevoegd in artikel 12.2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en de daarbij horende overgangsbepaling in een nieuw artikel 15.3.5/26 van het Energiedecreet van 8 mei 2009).
- De definitie van "energiedrager" wordt uitgebreid ingevolge de Verordening (EU) 2022/132 van de Europese Commissie van 28 januari 2022 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1099/2008 van het Europees Parlement en de Raad betreffende energiestatistieken, wat de uitvoering van de herzieningen van de jaarlijks, de maandelijks en de maandelijks op korte termijn in te dienen energiestatistieken betreft, zodat de opgesomde energiedragers in de energiebalans en het energierapport onderscheiden kunnen worden opgenomen.
- In de definitie van "niet-residentieel gebouw" worden twee wijzigingen aangebracht. In punt g) staat een taalkundige lapsus, namelijk "gebouwen van een landbouwgebouw die niet voor bewoning bestemd zijn". Het woord "landbouwgebouw" moet worden vervangen door het woord "landbouwbedrijf". Tot slot worden ook via een nieuw punt h) "elektriciteitscabines" toegevoegd aan de lijst van uitzonderingen. Deze laatste categorie was immers oorspronkelijk opgenomen in de definitie van "niet-residentieel gebouw" uit het Energiebesluit van 19 november 2010, maar werd bij de overheveling van deze definitie naar het decretale niveau verkeerdelijk niet meegenomen.
- Aan de definitie van "publieke organisaties" worden ook de "polders en wateringen" toegevoegd. Dit zijn immers onmiskenbaar (weliswaar kleine) lokale overheden met zelfs een mate van fiscale autonomie die thans in de opsomming ontbreken.
- Een tweede type instelling dat vandaag nog niet expliciet in die definitie van "publieke organisatie" is vervat maar er onmiskenbaar toe behoort, zijn de *sui generis* instellingen die op grond van een samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de gewesten/gemeenschappen of tussen meerdere gewesten/gemeenschappen onderling worden opgericht, en die niet exclusief toe te wijzen zijn aan één enkele gefedereerd niveau. Het gaat bijvoorbeeld over een publiekrechtelijke rechtspersoon zoals Viapass. De definitie wordt ook op dit punt uitgebreid.
- Voorgesteld wordt ook om de definitie van startdatum in artikel 1.1.3, 113°/2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 te wijzigen. Door het opheffen van de projectspecifieke PV-categorieën (en tegelijk het opheffen van de bovengrens voor PV-projecten binnen de call groene stroom) via het Besluit van de Vlaamse Regering van 2 december 2022, worden er geen groenestroomcertificaten toegekend voor nieuwe PV-installaties. De definitie van startdatum wordt daarmee in lijn gebracht.
- Met het oog op het opleggen van rapporteringsverplichtingen voor waterstof (in artikel 12.2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009) wordt het begrip "waterstof" gedefinieerd. Het betreft hier elk product dat hoofdzakelijk bestaat uit waterstofmoleculen. Deze rapporteringsverplichting is bijgevolg niet van toepassing op producten die hoofdzakelijk bestaan uit het waterstofelement, bijvoorbeeld waterstofderivaten (zoals ammoniak, ...).
- Conform het advies van de Raad van State wordt in het bestaande punt 104°/1, b) de zinsnede ", inclusief de intern en extern verzelfstandigde agentschappen" opgeheven
- Er wordt een nieuwe definitie ingevoegd van de term "totale bruikbare vloeroppervlakte".
- Er wordt een nieuwe definitie ingevoegd van verplichting tot het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen. Artikel 2, punt 6 van richtlijn (EU) 2018/2001 definieert immers het begrip "verplichting tot het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen" als een steunregeling waarbij energieproducenten worden verplicht een bepaald aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in hun productie op te nemen, energieleveranciers worden verplicht een bepaald aandeel energie uit hernieuwbare

////////////////////////////////////
 //////////////////////////////////

bronnen in de levering op te nemen of energieconsumenten worden verplicht een bepaald gedeelte van hun energieverbruik uit hernieuwbare bronnen te halen, met inbegrip van regelingen waarbij middels het gebruik van groencertificaten aan deze eisen kan worden voldaan." De Europese Commissie is in het kader van de voormelde richtlijn van mening dat ook die term letterlijk moet worden omgezet in regelgeving ofschoon dat zij bij de vorige richtlijnen dat niet nodig achtte. Om aan de verzuchtingen van de Europese Commissie tegemoet te komen, wordt die definitie ingevoegd en dit ofschoon die term heden niet in het gewestelijke energierecht wordt gehanteerd. Ten einde dat euvel te remediëren wordt voorgesteld om het opschrift van titel VI, hoofdstuk I, afdeling V aan te vullen met die term (zie infra artikel 24).

Tot slot worden ter omzetting van de verplichtingen uit artikel 5 en 6 van richtlijn 2023/1791 een aantal nieuwe begrippen gedefinieerd. Het leidend voorwerp van het toepassingsgebied van deze Europese verplichting zijn de "overheidsinstanties". Dit is in de richtlijn (EU) 2023/1791 op algemene wijze gedefinieerd als "*nationale, regionale of lokale autoriteiten en entiteiten die rechtstreeks door die autoriteiten worden gefinancierd en beheerd, maar die niet van industriële of commerciële aard zijn*".

De richtlijn definieert echter niet wat exact "nationale, regionale of lokale autoriteiten" zijn maar laat, gelet op de eigenheid van de interne structuren van iedere lidstaat, de concrete invulling ervan in het kader van subsidiariteit over aan die lidstaten.

In de Belgische context zijn deze termen te beschouwen als de federale overheid, de Vlaamse overheid, de provinciale overheden, de gemeentelijke overheden, inclusief de OCMW's, de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, de politiezones, de hulpverleningszones, en de polders en wateringen, alsook hun eigen agentschappen. Vallen zodoende *niet* onder deze term: de onderwijsinstellingen, de gezondheidsvoorzieningen en de welzijnsvoorzieningen (tenzij ze integraal deel uitmaken van de rechtspersoonlijkheid van een van de voormelde overheden¹¹), of de overheidsbedrijven.

Er wordt daarom in dit kader in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een nieuwe definitie ingevoegd van het overkoepelende begrip "openbaar bestuur". Dit betreft voor toepassing van de inventaris via cascade een omzetting en concrete invulling van enerzijds die engere definitie "overheidsinstanties" uit de nieuwe richtlijn energie-efficiëntie, en anderzijds de bestaande bredere "publieke organisaties"^{12,13}. Er is dus in het kader van "openbaar bestuur" enige overlap tussen de constituerende deeldefinities.

¹¹ Bv. een gemeenteschool, een OCMW-ziekenhuis, een OCMW-woonzorgcentrum.

¹² Dit zijn a) de federale overheid, inclusief de parastatalen; b) de Vlaamse overheid, inclusief de intern en extern verzelfstandigde agentschappen; c) de provinciale overheden, inclusief de autonome provinciebedrijven en de extern verzelfstandigde agentschappen; d) de gemeentelijke overheden, inclusief de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, de autonome gemeentebedrijven, de extern verzelfstandigde agentschappen, en verenigingen en vennootschappen voor maatschappelijk welzijn; e) de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden; f) de politiezones; g) de hulpverleningszones; h) de overheidsbedrijven; i) de onderwijsinstellingen; j) de welzijnsvoorzieningen; k) de gezondheidsvoorzieningen. Hieraan wordt thans ook een litera l) toegevoegd met betrekking tot de polders en wateringen en een punt m) met betrekking tot (interfederale) *sui generis* instellingen.

¹³ Conform artikel 6, §1, VII, eerste lid, f) en h) van de bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI) zijn het de gewesten die binnen hun territorium aangaande de nieuwe energiebronnen en het rationeel energiegebruik op land exclusief bevoegd zijn. Het Grondwettelijk Hof maakte dit heel duidelijk bij arrest nr. 98/2013. Dit houdt dan ook in dat ook de federale overheid onder het toepassingsgebied valt van de verschillende gewestelijke verplichtingen aangaande energie-efficiëntie. Hiervoor bestaan er overigens al tal van precedentes: zo zijn de federale overheidsgebouwen onderworpen aan de gewestelijke EPC-verplichtingen, de Vlaamse renovatieverplichtingen, en is in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest de verplichting met betrekking tot het PLAGE ('Plan voor Lokale Actie voor het Gebruik van Energie'. Dit regelgevend kader heeft als doel om

////////////////////////////////////
////////

De nieuwe deeldefinitie "overheidsinstantie" slaat dan enkel op de specifiek opgelijste publieke organisaties, vermeld in artikel 1.1.3, 104°/1, a), b), c), d) e), f), g), l) van het Energiedecreet van 8 mei 2009, alsook op die entiteiten die geen publieke organisatie zijn maar wel zowel rechtstreeks door de voormelde specifieke publieke organisaties worden gefinancierd én beheerd¹⁴, maar die niet van industriële of commerciële aard zijn.

Het is immers te verdedigen dat in het kader van publieke transparantie de verplichtingen rond de inventaris en open data (artikel 6, lid 5 van richtlijn (EU) 2023/1791) breder worden ingevuld dan de verplichtingen rond de doelstellingen die op termijn zullen voortvloeien uit de andere bepalingen van artikel 5 en 6 van de richtlijn (EU) 2023/1791. Bij een strikte omzetting van de verplichtingen uit artikel 5 en 6 van de voormelde richtlijn zal het toepassingsgebied van die inhoudelijke verplichtingen dan ook beperkt zijn tot de minder breed geformuleerde term "overheidsinstanties".

Tot slot wordt ook het begrip "Vlaamse overheid" in het Energiedecreet van 8 mei 2009 gedefinieerd aan de hand van een verwijzing naar de reeds bestaande definitie uit artikel I.3, 1° van het Bestuursdecreet. Voorbeelden van instellingen die hierdoor gevat worden en tot de "Vlaamse overheid" behoren zijn De Vlaamse Waterweg, VITO, de VRT, Openbaar Psychiatrisch Zorgcentrum Geel, de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen en het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen. Voorbeelden die niet onder deze definitie van de "Vlaamse overheid" vallen: de Universiteit Gent en Opera Ballet Vlaanderen.

Artikel 8

Artikel 3.1.3, eerste lid, 1° van het Energiedecreet van 8 mei 2009 geeft een lijst van de toezichthoudende en controlerende taken die de VREG vervult. In het voorontwerp van decreet wordt aan dit artikel een punt v) toegevoegd. Dit nieuwe punt stelt de VREG aan om een beoordeling uit te voeren en de mogelijke passende maatregelen te nemen, vermeld in artikel 15, derde en vierde lid van de AFIR-verordening. Zojuist genoemde artikel van de AFIR-verordening legt een driejaarlijkse beoordeling op aan de regulerende instantie over hoe de uitrol en exploitatie van laadpunten elektrische voertuigen in staat zouden kunnen stellen een grotere bijdrage te leveren aan de flexibiliteit van het energiesysteem en aan de verdere toename van het gebruik van hernieuwbare elektriciteit. De regulerende instantie kan ook mogelijke passende maatregelen nemen die de uitrol van (bidirectionele) laadpalen en hun integratie in het elektriciteitsnet bevorderen. Dit artikel houdt de uitvoering van artikel 15, derde en vierde lid van de AFIR in.

Tot slot wordt ook een punt w) toegevoegd waardoor de regulator ook bevoegd wordt voor het toezicht van klachten van afnemers in het geval dat een marktpartij, die zich ondanks zijn engagement tot naleving van de goede praktijk of akkoord die met betrekking tot de werking van de Vlaamse elektriciteits- of gasmarkt werd gesloten niet aan deze bepalingen houdt. Een dergelijk toezicht op de werking van de markt valt immers onder de taken van de VREG als regulator.

het energieverbruik in gebouwen in Brussel te verminderen door energiebesparingsdoelen op te leggen aan zowel eigenaars als huurders van grote gebouwen) ook van toepassing op de er gelegen federale en Vlaamse overheidsgebouwen.

¹⁴ In de praktijk is "gefinancierd en beheerd worden" te vergelijken met het criterium gehanteerd als restcategorie in artikel 2, 1°, c), iii, 1) van de Overheidsopdrachtenwet, al gaat het hier wel om twee cumulatieve voorwaarden: in hoofdzaak gefinancierd worden door de vermelde publieke organisaties én waarvan de leden van de directie, van de raad van bestuur of van de raad van toezicht voor meer dan de helft aangewezen zijn door die publieke organisaties. In hoofdzaak slaat bij overheidsopdrachten op minstens 50% en kan ook hier zo worden toegepast.

////////////////////////////////////
////////

Artikel 9

Zowel de elektriciteitsdistributienetbeheerders als de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit zijn voor hun territoriaal en materieel werkingsgebied de facto monopolisten. Een goede en duidelijke afbakening tussen hun bevoegdheden en welke elektrische lijnen en leidingen tot welk net behoren is dan ook broodnodig. Conform artikel 4.1.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stelt de gewestelijke energieregulator daarom een lijst op met de elektrische leidingen uitgebaat op hoogspanning¹⁵ met een nominale spanning van minder dan of gelijk aan 70 kilovolt, en de bijbehorende installaties, die gelegen zijn in het Vlaamse Gewest en die voornamelijk gebruikt worden voor het vervoer van elektriciteit naar distributienetten.¹⁶ Dat geheel van elektrische leidingen en installaties vormt het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Alleen de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit kan elektrische leidingen uitgebaat op hoogspanning aanleggen en beheren met een nominale spanning van minder dan of gelijk aan 70 kilovolt, die gebruikt worden voor het vervoer van elektriciteit naar elektriciteitsdistributienetten.

Er is tevens decretaal bepaald dat de VREG hetzij op eigen initiatief, hetzij op verzoek van de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit de lijst kan wijzigen van het geheel van elektrische leidingen en installaties die het plaatselijk vervoernet van elektriciteit uitmaken.

Uit de praktijk blijkt dat het daadwerkelijk gebruik van elektrische lijnen en leidingen van zowel het elektriciteitsdistributienet, maar zeker van het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit door de tijd kan wijzigingen. Het doel van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, zoals tot uitdrukking gebracht in het voormelde artikel 4.1.2, is het vervoer van elektriciteit naar distributienetten. Distributie dient zodoende incidenteel te zijn. Indien echter op een bepaalde elektrische lijn of leiding die thans deel uitmaakt van het plaatselijk vervoernet dermate veel afnemers aangesloten dienen te worden dat zij de facto eerder een distributiefunctie krijgt dan dat zij nog "voornamelijk gebruikt wordt voor het vervoer van elektriciteit naar distributienetten", dan zou die specifieke lijn of leiding moeten worden geherkwalificeerd als niet langer deel uitmakend van het plaatselijk vervoernet. De elektriciteitsdistributienetbeheerders hebben conform artikel 4.1.2, vierde lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 nochtans niet de mogelijkheid om een herziening van de lijst te vragen en zijn daarvoor afhankelijk van de goodwill van de beheerder van het plaatselijk vervoernet of van de opmerkzaamheid van de regulator.

Aan de debetzijde kan die beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit echter wel zijn door de decreetgever vastgestelde initiatiefrecht gebruiken om een herziening van de lijst te vragen als zij meent dat een distributielijn niet langer gebruikt wordt voor distributie maar wel voornamelijk gebruikt zou worden voor het vervoer van elektriciteit naar distributienetten.

Omwille van voormelde redenen worden de volgende twee wijzigingen aan artikel 4.1.2, vierde lid voorgesteld:

- Enerzijds krijgen ook de distributienetbeheerders, wat betreft hun gebied een initiatiefrecht om de VREG te vragen de lijst te herzien
- Anderzijds wordt de VREG verplicht om die lijst minstens om de tien jaar te evalueren en desnoods aan te passen. De eerste verplichte herziening moet daarbij gebeuren tegen 1 juli 2025.

¹⁵ In artikel 1.1.3, 66°/1 van het Energiedecreet is dit gedefinieerd als "een nominaal spanningsniveau van 30 kilovolt of hoger."

¹⁶ Dit gebeurde initieel bij beslissing BESL-2011-14 van 24 oktober 2011 (BS 14 november 2011), maar deze beslissing werd op 20 augustus 2014 bij beslissing BESL-2014-14 (BS 24 oktober 2014) volledig herzien. Sindsdien zijn geen verdere wijzigingen van de lijst bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad.

////////////////////////////////////
////////

In het geval dat de VREG zou beslissen dat een elektrische lijn of leiding moet worden overgedragen van het elektriciteitsdistributienet aan het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, of *vice versa*, zal dit uiteraard consequenties hebben voor de exploitatie ervan. De elektriciteitsdistributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit zullen dan over de elektrische lijn of leiding in kwestie onderling een overeenkomst dienen te sluiten, rekening houdende en met respect voor de door en krachtens het Energiedecreet van 8 mei 2009 vastgestelde regels (bijv. art. 4.1.8/5), over het verdere bezit, de ontwikkeling, het beheer en de exploitatie van die geherkwalificeerde elektrische lijn of leiding.

Artikel 10

Artikel 4.1.8, §1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stelt dat de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit geen andere activiteiten kan ondernemen voor de productie van elektriciteit dan de productie van elektriciteit die nodig is om zijn taken als netbeheerder goed te kunnen uitoefenen. Er is geen redelijke verantwoording voor de onderscheiden behandeling van de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, enerzijds, en de distributienetbeheerder en zijn werkmaatschappij, anderzijds, wat betreft de mogelijkheid tot productie van energie voor het dekken van het energieverbruik van de eigen gebouwen (of te participeren in een rechtspersoon die dergelijke productie voor eigen energieverbruik heeft). Dit artikel wijzigt artikel 4.1.8, §1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zodat, net als de distributienetbeheerder, ook de beheerder van het plaatselijk vervoernet de mogelijkheid krijgt tot productie van energie voor het dekken van het energieverbruik van de eigen gebouwen (of te participeren in een rechtspersoon die dergelijke productie voor eigen energieverbruik heeft).

Artikel 4.1.8, §2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stelt voorts dat een distributienetbeheerder, zijn werkmaatschappij, en hun dochtervennootschappen die rechtspersoonlijkheid hebben, geen activiteiten ondernemen voor de productie van energie, behalve om het energieverbruik van de eigen gebouwen te dekken en niet mogen participeren in een rechtspersoon die actief is in de productie van energie. Hieronder valt niet de productie om het energieverbruik van de eigen gebouwen van die rechtspersoon te dekken.

Er wordt voorgesteld om dit iets breder te herformuleren en dit niet tot het energieverbruik van de eigen gebouwen te beperken maar dit voor alle eigen elektriciteitsverbruik toe te laten (bv. voor elektrische voertuigen,...).

Voorts wordt de afwijkende regeling met betrekking tot het ondernemen van activiteiten voor de productie van thermische energie aangepast. Dit betekent dat de netbeheerder, zijn werkmaatschappij of hun dochtervennootschappen die rechtspersoonlijkheid hebben gedurende tien jaar die activiteiten kunnen ondernemen en dat die termijn vervolgens op basis van een grondig onderbouwde motivatie telkens met zestig maanden verlengd kan worden.

Artikel 11

Dit artikel voegt in titel IV, hoofdstuk I van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een nieuwe afdeling IV/2 in.

Artikel 12 en artikel 13

////////////////////////////////////
////////

Wat de bevoegdheidsaspecten betreft aangaande de veiligheid van het aardgasdistributienet, het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit wordt verwezen naar de bespreking onder punt 1.2 van de inleiding. Dit overheidsoptreden vloeit immers voort als een reactie op het advies nr. 70.190/VR van de Raad van State dat stelde dat overeenkomstig artikel 6, §1, VII, eerste lid, b), van de BWHI veiligheidsmaatregelen betreffende de installaties die de netactiviteit van gasdistributie ondersteunen tot de bevoegdheid van de gewesten moet worden gerekend. Dezelfde redenering kan overeenkomstig artikel 6, §1, VII, eerste lid, a), van de BWHI ook worden doorgetrokken richting de distributie van elektriciteit.

De Vlaamse Regering beslist over een veiligheidscode op voorstel van de netbeheerders. Dit voorstel aangaande de veiligheidscode wordt gezamenlijk opgesteld door de netbeheerders (en wat elektriciteit betreft ook de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit). Wat elektriciteit betreft houdt die code ook rekening met de eigenheid van het elektriciteitsdistributienet versus het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. De veiligheidscode is van overeenkomstige toepassing op installaties van gesloten distributienetten, privé-distributienetten en directe leidingen of lijnen.

Gelet op het principe van de eenheid van de verordende macht heeft de Vlaamse regering volheid van bevoegdheid over die code. In de praktijk kan het echter dienstig zijn dat als de Vlaamse Regering zich niet kan vinden in het door de netbeheerders voorgelegde voorstel zij de voorgelegde code uiteraard zelf kan wijzigen of dat zij de netbeheerders kan aanduiden welke wijzigingen zij vereist en de netbeheerders vervolgens een nieuw voorstel kan vragen. Aangezien die code dwingende regels bevat en de vorm aanneemt van een besluit van de Vlaamse Regering dienen zij conform artikel 84 BWHI in het Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt en treden zij pas na die bekendmaking in werking.

Deze veiligheidscode doet uiteraard geen afbreuk aan andere verplichtingen die op basis van andere regelgeving eventueel moet worden gerespecteerd (bijv. codex veiligheid op het werk, KLIP-decreet,...).

Artikel 14

Conform artikel 4.1.16 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 is voor de netuitbreiding of netversterking met het oog op de aansluiting van een wooneenheid of gebouw het rendabele deel van de kosten voor de aanleg op het openbaar domein en de gemeentewegen van de verbinding tussen de lagedrukleiding of de residentiële middendrukleiding enerzijds, en de wooneenheid of het gebouw, anderzijds, ten laste van de aardgasdistributienetbeheerder, behalve in de gevallen die door de Vlaamse Regering worden bepaald. Voor de netuitbreiding of netversterking met het oog op de ontsluiting van een verkaveling is dan weer het rendabele deel van de kosten voor de aanleg op het openbaar domein en de gemeentewegen van de verbinding tussen de lagedrukleiding of de residentiële middendrukleiding, enerzijds, en de verkaveling, anderzijds, ten laste van de aardgasdistributienetbeheerder, behalve in de gevallen die door de Vlaamse Regering worden bepaald. Dit betreft een decretale openbaredienstverplichting waardoor aardgasaansluiting waarvoor netversterking noodzakelijk is wordt gesubsidieerd en gesolidariseerd via de aardgasdistributienettarieven. Er wordt voorgesteld om met ingang van 1 januari 2025 deze openbaredienstverplichting op te heffen, waardoor de reële kost zal worden aangerekend. Deze maatregel, waardoor nieuwe aardgasaansluitingen financieel minder interessant worden vergeleken met alternatieven, kadert in de afbouw van de afhankelijkheid van aardgas die deze legislatuur reeds met eerdere decreten werd ingezet.

////////////////////////////////////
////////////////////////////////////

Artikel 15 en artikel 16

Momenteel moet conform artikel 4.1.19 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 het investeringsplan van de distributienetbeheer jaarlijks worden ingediend maar moet de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit dit slechts tweejaarlijks doen. Er wordt voorgesteld die termijnen te uniformiseren naar tweejaarlijks.

Artikel 4.1.19, §1, eerste lid vermeldt de elementen die de elektriciteitsdistributienetbeheerders in het investeringsplan moeten opnemen. Er wordt voorgesteld om de netbeheerder op te leggen om bij de inschatting van de langetermijntrends voor de opmaak van het investeringsplan ook rekening te houden met onder meer de potentiële bijdrage van elektrische voertuigen, en meer specifiek, slim en bidirectioneel laden aan de flexibiliteit van het energiesysteem. Dit onderdeel van de langetermijntrends wordt specifiek beoogd bij de driejaarlijkse beoordeling door de regulerende instantie in artikel 15, derde en vierde lid van de AFIR-verordening.

Voorts wordt voorgesteld om het investeringsplan van de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit meer te aligneren op dat van de distributienetbeheerders. Het is daarbij belangrijk dat de investeringsplannen van de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit (Elia) op zelfde moment moeten worden ingediend, zodat nagekeken kan worden dat er overeenstemming is qua visie over de uitbouw van de aan elkaar gekoppelde elektriciteitsdistributienetten en de netten in beheer door de beheerder van het plaatselijk vervoernet.

Ook wordt bepaald dat niet enkel de "relevante netgebruikers" bij het opstellen van het investeringsplan moet worden geconsulteerd, maar ook de gebruikers van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. De heden in artikel 4.1.19, §2 gehanteerde term "netgebruikers" slaat immers zuiver op de gebruikers van het elektriciteits- en aardgasdistributienet.

Verder worden wat de aardgasdistributienetbeheerders betreffen de voorwaarden dat het investeringsplan enerzijds een gedetailleerd plan van het aardgasdistributienet van de aardgasdistributienetbeheerder, met aanduiding van de bestaande aardgasleidingen per straat en eventueel met vermelding van de huisnummers, dient te bevatten, en anderzijds ook een gedetailleerde lijst van het aardgasdistributienet van de aardgasdistributienetbeheerder, met aanduiding van de aardgasleidingen waarvan de aanleg in de drie daaropvolgende jaren gepland is, per straat en eventueel met vermelding van de huisnummers, opgeheven. Gelet op het streven richting defossilisering en de afbouw van de aardgasafhankelijkheid lijkt dit immers meer en meer een lege lijst te worden en het dient te worden vermeden dat de aanwezigheid van die lijst en plannen als een vormvoorwaarde worden beschouwd.

Tevens wordt voorgesteld om ook, los van het investeringsplan, de netbeheerders te verplichten ook een "databeheersplan" op te stellen. Dit wordt opgenomen in het ontworpen artikel 4.1.19/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Databeheer wordt immers steeds belangrijker, niet enkel ter ondersteuning van het netbeheer maar ook ter ondersteuning van de leveringsmarkt en flexibiliteit. Het is dan ook nodig dat ook op dit punt een langetermijnvisie wordt ontwikkeld door de netbeheerders en dit los van eventuele investeringen. Er wordt gekozen om dit "databeheersplan" tweejaarlijks te laten opstellen. Het is daarbij toegelaten dat de netbeheerders bepaalde assumpties die geconsulteerd werden in het kader van het investeringsplan opnieuw overnemen en gebruiken in het databeheersplan.

Wat de verhouding tussen het nieuwe "databeheersplan" en het tweejaarlijks en vijfjaarlijks rapport van de regulator inzake databeheer (cfr. art. 3.1.3, 4°, k) en l) van het Energiedecreet van 8 mei 2009) betreft:

////////////////////////////////////
////////

- De regulator maakt het tweejaarlijks rapport en de vijfjaarlijkse evaluatie inzake databeheer op en rapporteert aan de Vlaamse Regering. Dat is een oefening waarin de databeheerder niet noodzakelijk zijn plannen uit de doeken doet over hoe toekomstig databeheer zal worden vorm gegeven. Dat rapport wordt ook niet publiekelijk geconsulteerd.
- Het databeheersplan is echter vergelijkbaar met het investeringsplan. De databeheerder maakt dit op, er is een publiek debat en consultatie en dat verplicht de databeheerder na te denken en te consulteren over hoe ze de evolutie inzake databeheer ziet.

Het is evenwel logisch dat regulator hier rekening mee houdt in zijn evaluatie/rapportering of die evaluatie ook kan gebruiken om het databeheerplan te adviseren.

Dit "databeheersplan" staat qua scope en inhoud voorts los van de verplichtingen uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming die uiteraard onverkort van kracht blijven. Het gaat hier immers niet over een plan ter bescherming van persoonsgebonden gegevens maar om enerzijds een gedetailleerde raming van de capaciteitsbehoeften van de systemen die ingezet worden voor het databeheer en de toekomstverwachtingen rond evoluties in deze behoeften en anderzijds een investeringsprogramma voor de aanpassing van de systemen dat de netbeheerder uitvoert om aan de behoeften te voldoen. Het investeringsprogramma bevat al de volgende elementen:

- de roadmap voor het databeheer voor een periode van drie jaar en de geplande investeringen voor de langetermijntontwikkeling van de systemen voor het databeheer voor een periode van tien jaar;
- een toelichting bij de verschillende systemen in de dataketting;
- voorspellingen van de langetermijntrends.

Over de uitvoering van het databeheersplan zullen de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit aan de minister van energie een rapport bezorgen tegen 1 oktober van het jaar volgende op de goedkeuring van het plan.

Tot slot worden de termijnen waarbinnen de regulator een beslissing moet nemen aangepast. Vandaag heeft de regulator negentig dagen na de dag waarop hij het investeringsplan heeft ontvangen om een beslissing te nemen of vraagt binnen dezelfde termijn bijkomende inlichtingen aan de netbeheerder. Als de VREG aan de netbeheerder bijkomende inlichtingen vraagt, wordt de termijn om een beslissing te nemen met negentig dagen verlengd, vanaf de dag nadat de bijkomende inlichtingen werden gevraagd. De verlenging met negentig dagen is echter onredelijk lang. Daarom wordt bepaald dat de regulator bij een verlenging bij vragen stellen slechts een bijkomende termijn van dertig dagen krijgt.

Artikel 17

In december 2022 was 1,13% van de digitale elektriciteitsmeters niet communicerend en 4,08% van de digitale gasmeters niet communicerend. Hieronder wordt verstaan dat de communicatie onvoldoende is om het daarbij toepasselijke meetregime ("meetregime 3") aan te vragen. Bij de uitrol van de digitale meter is nooit uitgegaan van een 100% bereikbaarheid. Dit blijkt onder meer uit het rapport over het proefproject slimme meters waar een bereikbaarheid via "General Packet Radio Service" ("GPRS")¹⁷ van 98,3% werd

¹⁷ GPRS is een techniek die een uitbreiding vormt op het bestaande gsm-netwerk. Met deze technologie kan op een efficiëntere, snellere en goedkopere manier mobiele data verzonden en ontvangen worden. Bij GPRS zijn gebruikers altijd online waardoor ze een constante verbinding met internet of bedrijfsnetwerk hebben, en dus maar een keer in hoeven te bellen om de hele dag online te zijn. De gebruiker houdt de verbinding echter alleen maar bezet op momenten dat er daadwerkelijk gebruik van wordt gemaakt, waardoor de capaciteit beter benut wordt en kan er meer data tegelijk uitgewisseld worden.

////////////////////////////////////
 //////////////////////////////////////
 //////////////////////////////////////

vastgesteld¹⁸. Bij de actualisatie van de kosten-batenanalyse in 2018 werd de kost voor telecommunicatie aangepast (verlaagd) op basis van de gunning van de digitale meterketting met daarin een all-in service kost met enkel een jaarlijkse kost per meter¹⁹. Deze gunning gaat gepaard met een "service level agreement" (SLA) voor uitlezing die gedifferentieerd wordt per type meter maar in alle gevallen minder dan 100% bedraagt. Bij de laatste actualisatie van 2020 (ADV-2020-02) werd dit uitgangspunt door de regulator niet gewijzigd.

Waarborgen dat alle digitale meters ten alle tijden en in alle gevallen kunnen communiceren kan zeer complex en duur worden, wat de systeemkost sterk zou verhogen. Zo zijn er bijvoorbeeld plaatsen in Vlaanderen waar op vandaag gewoon geen of onvoldoende 4G dekking is om communicatie te verzekeren. Het is daarom nodig om een maatschappelijke afweging te maken wanneer deze kost verantwoord is. Dit artikel erkent dat sommige meters niet-communicerend zijn, beperkt deze groep tot maximaal 3% van het aantal geplaatste digitale meters voor elektriciteit en 6% voor het aantal geplaatste digitale meters voor aardgas en voorziet dat de Vlaamse Regering criteria kan opleggen voor de evaluatie van technische en economische haalbaarheid wanneer de netbeheerder het probleem dient op te lossen. In alle gevallen dient de netbeheerder het probleem op te lossen indien een netgebruiker gebruik wenst te maken van de mogelijkheden die meetregime 3 meebrengt zoals bijvoorbeeld het sluiten van een dynamisch prijscontract.

Door de energietransitie verschuift het verbruik van gas naar elektriciteit. Om die reden wordt voor het oplossen van communicatieproblemen in eerste instantie ook gefocust op de digitale elektriciteitsmeter, waarvoor het aantal toepassingen dat een digitale meter vereist ook veel groter is.

Artikel 18

Het huidige artikel 4.3.3, eerste lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 merkt de situatie waarin "een leverancier de toegang tot het net wordt ontzegd" aan als één van de vier gevallen waarin de netbeheerder optreedt als noodleverancier.

De term "ontzegd" of "ontzeggen van de toegang tot het net" wordt niet gedefinieerd in het Energiedecreet en komt ook niet voor in het huidige artikel 4.1.18 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, waarin enkel sprake is van de termen "weigeren", "opschorten" of "beëindigen" van de toegang. Dit gebrek aan definitie en onderlinge afstemming tussen de huidige artikelen 4.3.3 en 4.1.18 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 is verre van ideaal, gezien dit aanleiding kan geven tot interpretatieproblemen. Meer bepaald: moet "ontzeggen" geïnterpreteerd worden als een synoniem voor "beëindigen" van de toegang, dan wel als een koepelbegrip dat zowel "beëindigen" als "opschorten" omvat?

Om dit te remediëren, wijzigt dit voorontwerp van decreet de term "ontzegd" in artikel 4.3.3 van Energiedecreet van 8 mei 2009 naar "beëindigd", wat in overeenstemming is met de invulling die deze term krijgt in artikel 4.1.18 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, zoals tevens gewijzigd door dit voorontwerp van decreet.

¹⁸ De bereikbaarheid van de GPRS modules was beter (98,3%) en kan nog verbeterd worden door het gebruik van antennes. De bereikbaarheid van de gasmeters hangt samen met deze van de E-meters. Infracx besluit hieruit dat het beter de communicatie via het kabelnet vergeet (RAPP-2017-02).

¹⁹ Kostprijs telecommunicatie meters. De kost werd aangepast van 2€ per adres per jaar naar €1,22 per adres per jaar. De eenmalige opzetkost werd aangepast van €150.000 naar €0. De activatiekost per meter werd aangepast van €0,10 naar €0. Het wegvallen van de eenmalige opzetkost en de activatiekost volgt uit de gunning, waarbij de kost volledig bestaat uit een all-in service kost met enkel een jaarlijkse kost per meter (RAPP-2018-01).

////////////////////////////////////
////////

Het spreekt voor zich dat een optreden van de netbeheerder als noodleverancier enkel aangewezen is in geval van beëindiging van de toegang, doch niet in geval van opschorting van de toegang, noch bij de buitendienststelling van (een) toegangspunt(en).

Artikel 19

Via dit artikel wordt de huidige bepaling in artikel 4.4.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 verfijnd die stelt dat het technische proces van leverancierswissels vanaf 1 januari 2026 niet langer dan 24 uur in beslag mag nemen.

Om een leverancierswissel mogelijk te maken moet onder meer een wisselmeterstand bepaald worden. Enkel voor communicerende digitale of elektronische meters kan dit snel genoeg gebeuren om het technische proces van de wissel binnen de 24 uur uit te voeren. Technisch is de vereiste dus enkel onder die voorwaarde realiseerbaar. De vereiste is een omzetting van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn (Electricity Market Directive). Die vermeldt in de recitals:

"Kortere overstaptijden zetten consumenten er waarschijnlijk toe aan om te zoeken naar betere energiecontracten en over te stappen op een andere leverancier. Het toegenomen gebruik van informatietechnologie moet het mogelijk maken dat uiterlijk in 2026 het technische overstapproces waarbij een nieuwe leverancier op een meetpunt bij de marktdeelnemer wordt geregistreerd, op werkdagen normaliter binnen 24 uur wordt afgerond. Niettegenstaande de andere fasen die in het overstapproces moeten worden doorlopen voordat met het technische overstapproces kan worden begonnen, draagt de garantie dat dit technische overstapproces uiterlijk op die datum binnen 24 uur kan plaatsvinden, ertoe bij dat de overstaptijd tot een minimum wordt beperkt, hetgeen mede leidt tot een grotere betrokkenheid van de consument en tot concurrentie op detailhandelniveau. Hoe dan ook mag het overstapproces in totaal niet meer dan drie weken in beslag nemen vanaf de datum van de aanvraag van de afnemer."

De verwijzing naar het toegenomen gebruik van informatietechnologie verwijst onder meer ook naar de uitrol van de digitale meter.

Bij de omzetting in de andere regio's werd hiermee rekening gehouden.

- In Brussel geldt de bepaling enkel voor klanten met een slimme meter: *"Uiterlijk op 1 januari 2026 moet de technische procedure voor het veranderen van leverancier voor elke eindafnemer met een slimme meter binnen 24 uur worden uitgevoerd op elke werkdag."*;
- In het Waalse Gewest geldt de bepaling voor klanten met een communicerende meter waarvoor de communicatie geactiveerd is: *"Au plus tard en 2026, la procédure technique de changement de fournisseur ou d'acteur du marché pratiquent l'agrégation est effectuée en 24 heures au plus pour les utilisateurs équipés d'un compteur communicant dont la fonction communicante est activée ou d'un compteur qui transmet les données de comptage sous forme électronique."*

Netgebruikers die nog over een analoge meter zouden beschikken maar wensen te beschikken over de functionaliteit om binnen 24 uur het technische proces van verandering van leverancier te doorlopen, kunnen kosteloos een digitale meter aanvragen bij de netbeheerder.

Tot slot wordt via een nieuw derde lid geëxpliciteerd dat onverminderd de termijnen opgenomen in het tweede lid, een afnemer echter uitdrukkelijk kan verzoeken aan zijn leverancier om het technische proces van verandering op een latere datum te laten ingaan.

////////////////////////////////////
////////

In de praktijk kan iemand immers een nieuw contract afsluiten, maar vragen aan zijn leverancier om de levering pas op een latere datum te laten starten.

Artikel 20

Dit artikel voegt in titel IV/1, hoofdstuk I van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een nieuwe afdeling I/1 in.

Artikel 21

Wat de bevoegdheidsaspecten betreft aangaande de veiligheid van het warmte- en koudenet wordt verwezen naar de bespreking onder punt 1.2 van de inleiding. Dit overheidsoptreden vloeit immers voort als een reactie op het advies nr. 70.190/VR van de Raad van State dat stelde dat overeenkomstig artikel 6, §1, VII, eerste lid, b), van de BWHI veiligheidsmaatregelen betreffende de installaties die de netactiviteit van gasdistributie ondersteunen tot de bevoegdheid van de gewesten moet worden gerekend. Dezelfde redenering kan overeenkomstig artikel 6, §1, VII, eerste lid, d), van de BWHI ook worden doorgetrokken richting de distributie van thermische energie.

De procedure tot vaststelling van de veiligheidscode verschilt echter bij thermische energie versus die bij aardgas en elektriciteit. Daar waar voor de distributie van aardgas en elektriciteit er een beperkt aantal netbeheerders actief zijn die over een territoriaal begrensd monopolie beschikken en die gebruik maken van één enkele werkmaatschappij en er slechts één beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit is (waardoor ze over een eenheid van visie en over de nodige technische competentie beschikken), is dat bij de distributie van thermische energie niet het geval. Een gelijkaardige procedure waarbij de Vlaamse Regering de veiligheidscode vaststelt op gezamenlijke voordracht van de warmte- en koudenetbeheerders is dan ook compleet onwerkbaar. Om die reden wordt de bevoegdheid tot het vaststellen van de veiligheidscode gedelegeerd aan de Vlaamse Regering na advies van de VREG. Tot slot dient te worden geduïd dat de nood met betrekking tot veiligheid bij thermische energie minder groot is dan bij aardgas (ontploffingsgevaar) zodat het niet absoluut noodzakelijk is dat de Vlaamse Regering hieraan uitvoering geeft. De uitvoering behoort dan ook tot de discretionaire bevoegdheden van de Vlaamse Regering.

Artikel 22 en artikel 27

Conform respectievelijk artikel 7.1.4 en 7.1/1.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 worden de door de VREG toegekende groenestroomcertificaten, warmtekrachtcertificaten en garanties van oorsprong geregistreerd in een centrale databank. De door de VREG uitgegeven groenestroomcertificaten, warmtekrachtcertificaten en garanties van oorsprong zijn immateriële roerende goederen die zodoende een financiële waarde vertegenwoordigen. Groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten werden dan ook door de Europese Commissie beschouwd als zijnde staatssteun.

Op basis van technologie, vermogen en datum van in dienst name kan de waarde van een groenestroomcertificaat en warmtekrachtcertificaat geraamd worden, hetzij op basis van de minimum steun ofwel op basis van de marktwaarde van het certificaat.

Hierbij moet ook in herinnering worden gebracht dat randnummer 3.2.1.4 van de *Richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie 2022* een aantal transparantieplichtingen inhouden die thans niet worden afgedekt. Doordat de VREG als parlementaire instelling niet onder het toepassingsgebied valt van het decreet

////////////////////////////////////
////////

van 19 november 2021 tot oprichting van een Vlaams subsidieregister en de VREG een decretaal vastgesteld geheimhoudingsplicht heeft, is er momenteel geen dergelijke transparantie en openheid met betrekking tot deze steun. Het lijkt dan ook dienstig om ook hierover de nodige publieke transparantie te verschaffen. Te meer daar Vlaanderen in het kader van het aanmeldingsdossier SA.46013 de Europese Commissie gegarandeerd heeft dat men aan de transparantieverplichting uit randnummer 3.2.7 van de toenmalige richtsnoeren staatssteun ten behoeve van milieubescherming en energie 2014-2020 zou voldoen²⁰, wat in de staatssteunbeslissing van de Europese Commissie expliciet als verstrekt engagement is opgenomen.

Om voormelde redenen wordt voorgesteld om, naar analogie met het subsidieregister, een aantal gegevens uit die databank actief openbaar te maken. Er wordt voorgesteld om, teneinde persoonsgegevens te beschermen en het feit dat het wat natuurlijke personen betreft in de praktijk slechts om een beperkt aantal certificaten gaat dat aan een gemiddeld natuurlijke persoon op jaarbasis wordt toegekend (*de minimis non curat lex*), deze openbaarmaking echter te beperken tot rechtspersonen. De VREG maakt jaarlijks uiterlijk op 31 januari per rechtspersoon de volgende gegevens openbaar:

- het ondernemingsnummer, vermeld in artikel III.17 van het Wetboek van economisch recht, van de certificaatgerechtigde en ook de naam, het postnummer, de gemeente en het land die aan dat ondernemingsnummer of vergelijkbaar identificatienummer gekoppeld zijn;
- het adres van de productie-installatie waar de groenestroomcertificaten, warmtekrachtcertificaten, garanties van oorsprong terechtkomen, op basis van het postnummer van het vestigingsnummer of de andere lokalisatieparameter in het dossierbehandelingssysteem;
- per productie-installatie en per ondernemingsnummer: het aantal groenestroomcertificaten, warmtekrachtcertificaten, alsook de minimumsteunwaarde ervan, en garanties van oorsprong die per jaar gedurende het vorige kalenderjaar en gedurende de vorige tien jaar werden toegekend.

Artikel 23

Dit artikel bevat twee kleine rechtzettingen in de verwijzingen in artikel 7.1.5, §4, zevende lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Via het decreet van 10 maart 2017 (dat in werking trad op 1 juli 2017) werd het derde lid in artikel 7.1.5, §4 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, dat de zogenaamde toenmalige anti-saucissoneringsbepaling bevatte, opgeheven. De volgorde van de leden in deze paragraaf werd hiermee gewijzigd. Voorgesteld wordt om de verwijzingen in het laatste lid van artikel 7.1.5, §4 van het Energiedecreet 8 mei 2009 recht te zetten.

Artikel 24

²⁰ Die oude richtsnoeren vereisten dat de lidstaten moeten zorgen voor de bekendmaking van de volgende informatie op een uitgebreide staatssteunwebsite, op nationaal of regionaal niveau: de volledige tekst van de goedgekeurde steunregeling of de subsidiebeschikking voor individuele steun en de uitvoeringsbepalingen ervan, of een link daarnaar; de identiteit van de steun verlenende autoriteit of autoriteiten; de identiteit van de individuele begunstigden, de vorm en het bedrag van de steun voor elke begunstigde, de datum waarop de steun is toegekend, het soort onderneming (kmo of grote onderneming), de regio waar de begunstigde onderneming is gevestigd (op NUTS 2-niveau), en de voornaamste economische sector waarin de begunstigde actief is (op NACE-groepsniveau). Dit soort informatie moet worden bekendgemaakt nadat de subsidiebeschikking is gegeven, moet ten minste tien jaar worden bewaard en moet zonder beperkingen beschikbaar zijn voor het brede publiek. Ook de nieuwe richtsnoeren bevatten transparantieverplichtingen.

////////////////////////////////////
////////

In titel VII, hoofdstuk I van het Energiedecreet van 8 mei 2009 worden aan het opschrift van afdeling V de woorden "en verplichtingen tot het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen" toegevoegd.

Artikel 25 en artikel 26

Artikel 7.1.10, §4 en artikel 7.1.11, §3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 bepalen dat als een aantal voorwaarden zijn vervuld, het VEKA dient over te gaan tot een evaluatie van de quota- en productiedoelstellingen en deze dient voor te leggen aan de Vlaamse Regering. Het gaat om de volgende gebeurtenissen die zo'n evaluatie triggeren:

- het aantal beschikbare groenestroomcertificaten minder dan 105 % of meer dan 125 % bedraagt van het aantal voor te leggen groenestroomcertificaten;
- het aantal beschikbare warmtekrachtcertificaten minder dan 105 % of meer dan 125 % bedraagt van het aantal voor te leggen warmtekrachtcertificaten;
- de verhouding tussen het aantal toegekende voor de groenestroomcertificaten aanvaardbare groenestroomcertificaten en de totale bruto geproduceerde groene stroom meer dan 5 % afwijkt van de verhouding bij de vorige evaluatie;
- de verhouding tussen het aantal toegekende voor de certificatenverplichting aanvaardbare warmtekrachtcertificaten en de gerealiseerde warmtekrachtbesparing meer dan 5 % afwijkt van de verhouding bij de vorige evaluatie;
- de werkelijke productie per hernieuwbare energiebron meer dan 10 % afwijkt van de subdoelstellingen per hernieuwbare energiebron, vermeld in artikel 7.1.10, §2. In dat geval wordt tevens geëvalueerd welke de oorzaken zijn van die afwijkingen en worden remediërende maatregelen of bijsturing van de subdoelstellingen voorgesteld.

De voormelde situaties kan echter enerzijds een continue toestand zijn en anderzijds een stop-and-go effect zijn, waardoor het VEKA de quota- en productiedoelstellingen op continue basis dient te evalueren en vervolgens ook continu dient te blijven rapporteren aan de Vlaamse Regering zonder dat de situatie ten opzichte van het op korte termijn daarvoor bezorgde rapport eigenlijk wezenlijk is gewijzigd. Ten einde te vermijden dat het VEKA en de Vlaamse Regering in een continu patroon terecht komt van uit te voeren evaluaties wordt bepaald dat deze evaluaties hoogstens eenmaal per twaalf maanden plaatsvinden.

Artikel 28

Artikel 7.2.2, §2, eerste lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 heeft betrekking op peer-to-peerhandel van groene stroom. Dit artikel maakt peer-to-peerhandel door een actieve afnemer van groene stroom geïnjecteerd op het distributienet mogelijk, maar niet voor groene stroom geïnjecteerd op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Om groene stroom te kunnen delen, moet de actieve afnemer-verkoper aangesloten zijn op het distributienet. Paragraaf één van ditzelfde artikel heeft betrekking op peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie. In deze paragraaf is het delen van hernieuwbare energie geïnjecteerd in het elektriciteitsdistributienet alsook in het plaatselijk vervoernet van elektriciteit reeds mogelijk. Voorgesteld wordt om het delen door een actieve afnemer van groene stroom (zoals geregeld in paragraaf 2) geïnjecteerd op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit ook mogelijk te maken. Hiermee wordt een vergetelheid rechtgezet die onbewust het gevolg had dat peer-to-peerhandel van groene stroom op het plaatselijk vervoernet niet mogelijk was.

Artikel 29

////////////////////////////////////
////////////////////////////////////
////////////////////////////////////

Artikel 7.2.3, §2, eerste lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 maakt de verkoop van groene stroom in appartementsgebouwen of multifunctionele gebouwen (VME-verkoop) mogelijk. Er wordt in deze paragraaf enkel verwezen naar groene stroom geïnjecteerd in het distributienet. Paragraaf één van ditzelfde artikel, waarin de definitie van appartementsgebouw of multifunctioneel gebouw gegeven wordt, vermeldt echter zowel het distributienet als het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Voorgesteld wordt om de verkoop van groene stroom in appartementsgebouwen en multifunctionele gebouwen ook mogelijk te maken voor de groene stroom geïnjecteerd op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, in lijn met de wijziging zoals voorgesteld in het ontworpen artikel 28.

Artikel 30

Artikel 7.3.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 bevat een aantal tarifaire gunstregimes voor nieuwe productie-installaties van WKK:

- Conform artikel 7.3.1, eerste lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zijn de kosten voor de aanleg van de elektrische leidingen over de eerste zeventienhonderdvijftig meter op het openbaar domein tussen het elektriciteitsdistributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en de productie-installatie, ten laste van de netbeheerder in kwestie voor zover het vermogen van die productie-installatie minstens 75 kWe is en niet hoger is dan 5 MWe.
- Conform artikel 7.3.1, tweede lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zijn aangaande WKK de kosten voor de aanleg van de aardgasleidingen over de eerste zeventienhonderdvijftig meter op het openbaar domein tussen het aardgasdistributienet en een productie-installatie met een vermogen van minstens 75 kWe en niet hoger dan 5 MWe ten laste van de aardgasnetbeheerder voor zover de aansluitingscapaciteit van die productie-installatie niet hoger is dan 2500 m³/h. Ook deze bepaling betreft een openbaredienstverplichting waardoor aardgas wordt gesubsidieerd/gesolidariseerd via de aardgasdistributienettarieven. Volgens Fluvius werd de afgelopen twee jaar deze bepaling echter niet ingeroepen.

De aanvrager van de aansluiting draagt alle overige kosten bij een nieuwe aansluiting van een productie-installatie van elektriciteit uit kwalitatieve warmtekrachtkoppeling op het net.

Om de in dit decreet aangehaalde redenen wordt voorgesteld om ook deze maatregel met ingang van 1 januari 2025 op te heffen.

Artikel 31

Volgens de consideransen van richtlijn (EU) 2023/1791 is de "openbare sector" in de Europese Unie goed voor ongeveer 5 tot 10 procent van het totale finaal energieverbruik van de Unie. Daarom is die sector volgens de Europese Unie een belangrijke motor om de markt om te buigen naar efficiëntere producten, gebouwen en diensten, en om een gedragsverandering op het vlak van energieverbruik teweeg te brengen bij burgers en bedrijven. Als het energieverbruik daalt dankzij maatregelen die de energie-efficiëntie verbeteren, kunnen er volgens de Europese Unie bovendien overheidsmiddelen vrijkomen voor andere doeleinden. Overheidsinstanties op nationaal, regionaal en lokaal niveau moeten conform richtlijn (EU) 2023/1791 dan ook een voorbeeldfunctie vervullen met betrekking tot energie-efficiëntie.

////////////////////////////////////
////////

Via dit artikel wordt met betrekking tot "energiebesparing bij overheidsinstanties" dan ook een nieuw hoofdstuk VIII opgenomen in titel VII van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Een hoofdstuk VIII bestond in titel VII eerder al maar dat werd integraal opgeheven bij het decreet van 10 maart 2017 en is dus thans "vacant".

Bij de uitvoering van de hierna volgende verplichtingen zal de Vlaamse Regering dienen te kijken of de op te leggen doelstellingen lineair zullen worden verdeeld over de verschillende betrokken overheidsdiensten of dat het eerder aangewezen is dat de doelstelling in zijn totaliteit geldt voor de gezamenlijke overheidsdiensten maar dat er per overheidsdienst kan worden gemoduleerd met betrekking tot de individueel vereiste doelstelling, bijvoorbeeld rekening houdende met reeds geleverde inspanningen zodat eventuele "early adopters" ten gevolge van het verplicht hanteren van het referentiejaar 2021 uit de richtlijn niet onevenredig zouden worden benadeeld.

Artikel 32

Via dit artikel wordt in het voormelde hoofdstuk VIII een afdeling I opgenomen.

Artikel 33

Via dit artikel wordt in titel VII, hoofdstuk VIII, afdeling I een artikel 7.8.1 opgenomen dat dient als kader ter omzetting van artikel 5 van richtlijn (EU) 2023/1791.

Er wordt voorgesteld om voor die omzetting decretaal een kaderregeling op te nemen en de Vlaamse Regering hierbij een delegatie te geven om de concrete energie- en CO₂-reductieverplichtingen vast te leggen. In uitvoering van de artikel 5 van de voormelde richtlijn zal de Vlaamse Regering er uiteraard rekening mee moeten houden dat die minimaal 1,9% zal moeten bedragen ten opzichte van 2021 teneinde een correcte omzetting te garanderen.

De Vlaamse Regering kan evenwel overheidsinstanties die instaan voor het verzorgen van openbaar vervoer alsook de strijdkrachten vrijstellen van de verplichting. Deze uitzondering is expliciet voorzien in artikel 5, lid 1 de voormelde richtlijn.

Er wordt gekozen om de uitzondering uit artikel 5, lid 3 van de voormelde richtlijn echter niet te benutten. Conform die uitzondering dient vastgelegde verplichting tot en met 31 december 2026 niet het energieverbruik van overheidsinstanties in lokale bestuurlijke eenheden met een bevolking van minder dan 50.000 inwoners noch, tot en met 31 december 2029, het energieverbruik van overheidsinstanties in lokale bestuurlijke eenheden met een bevolking van minder dan 5.000 inwoners te omvatten. Aangezien dit echter het grootste deel van de Vlaamse steden en gemeenten zou uitsluiten²¹ én ook die kleinere steden en gemeenten een grote bijdrage te leveren hebben aan de energie- en CO₂-reductie, wordt gekozen om die direct onder het toepassingsgebied te laten vallen. Te meer daar die lokale besturen op termijn ook genieten van de effecten van die inspanningen op hun energiekost.

Artikel 34

Via dit artikel wordt in het voormelde hoofdstuk VIII een afdeling II opgenomen.

²¹ In Vlaanderen hebben enkel de steden Aalst, Antwerpen, Brugge, Genk, Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, en Sint-Niklaas immers meer dan 50.000 inwoners.

////////////////////////////////////
////////////////////////////////////
////////////////////////////////////

Artikel 35

Via dit artikel wordt in titel VII, hoofdstuk VIII, afdeling II een artikel 7.8.2 opgenomen dat dient als kader ter omzetting van artikel 6 van richtlijn (EU) 2023/1791.

Conform artikel 6, lid 1 van richtlijn (EU) 2023/1791 moet jaarlijks minstens 3 % van de totale vloeroppervlakte van verwarmde en/of gekoelde gebouwen die eigendom zijn van overheidsinstanties, worden gerenoveerd om minstens te worden getransformeerd tot bijna-energieneutrale gebouwen of emissievrije gebouwen. De richtlijn maakt het in artikel 6, lid 6 echter mogelijk om ook een alternatieve benadering te hanteren die equivalent is aan de 3%. Het ontworpen artikel 7.8.2, §1 dat stelt dat de Vlaamse Regering een eis oplegt aan de overheidsinstanties om vanaf 2025 jaarlijks een energiebesparing te realiseren die minstens equivalent is aan de energiebesparing door renovatie van minstens drie procent van de totale bruikbare vloeroppervlakte van verwarmde en/of gekoelde gebouwen, dient dan ook te worden gelezen dat de Vlaamse Regering zowel de drie procent kan opleggen (want dat is automatisch equivalent) als kan kiezen voor de weg van de alternatieve benadering.

Conform de richtlijn is de minimale drempel waaraan de gebouwen moeten voldoen om onder het toepassingsgebied van deze verplichting te vallen 250 m².

De richtlijn laat echter toe om bepaalde categorieën van gebouwen uit te sluiten van het toepassingsgebied of aan minder strenge eisen te onderwerpen. Het voorontwerp houdt hier rekening mee en zorgt op dit punt voor een passende delegatie aan de Vlaamse Regering.

Bepaalde vrijstellingen hebben Europeesrechtelijk echter wel potentiële consequenties voor de lidstaat. Het vrijstellen van beschermde gebouwen, gebouwen van de strijdkrachten of religieuze gebouwen heeft voor de lidstaat geen consequentie. Conform artikel 6, lid 2 van richtlijn (EU) 2023/1791 kunnen de lidstaten echter ook besluiten een "niet in de eerste alinea bedoeld gebouw"²² niet te renoveren tot het door de richtlijn vereiste niveau indien zij van oordeel zijn dat het technisch, economisch of functioneel niet haalbaar is om dit gebouw om te vormen tot een bijna-energieneutraal gebouw. Indien zij daartoe besluiten, tellen de lidstaten de renovatie van dat gebouw niet mee voor de naleving van de vastgelegde eis. Die consequentie wordt geïmplementeerd in paragraaf 3 van dit ontworpen artikel.

Tot slot staat artikel 6, lid 3 van richtlijn (EU) 2023/1791 een banking van gerealiseerde renovatie boven de minimaal vereiste 3 procent toe. De richtlijn stelt immers dat om energiebesparing in een vroeg stadium te stimuleren en om een stimulans te bieden voor vroegtijdige actie, een lidstaat die in een jaar, doch tot en met 31 december 2026, meer dan 3 procent van de totale vloeroppervlakte van zijn gebouwen renoveert het overschot mag meetellen bij het jaarlijkse renovatiepercentage van één van de drie jaren daarna. Een lidstaat die vanaf 1 januari 2027 in een jaar meer dan 3 procent van de totale vloeroppervlakte van zijn gebouwen renoveert, mag het overschot maar optellen bij het

²² Dit zijn alle gebouwen die niet behoren tot de categorie van:

- gebouwen die officieel beschermd zijn als onderdeel van een als zodanig aangewezen omgeving, dan wel vanwege hun bijzondere architectonische of historische waarde, voor zover de toepassing van bepaalde minimumeisen inzake energieprestaties hun karakter of aanzicht op onaanvaardbare wijze zou veranderen;
- gebouwen die eigendom zijn van de strijdkrachten of de centrale overheid en nationale defensiedoeleinden dienen, uitgezonderd individuele woonruimten en kantoorgebouwen voor de strijdkrachten en ander personeel in dienst van de nationale defensieautoriteiten;
- gebouwen die worden gebruikt voor erediensten en religieuze activiteiten.

////////////////////////////////////
////////

jaarlijkse renovatiepercentage van de twee volgende jaren. Dit mechanisme wordt eveneens in het voorontwerp voorzien en kan worden gebruikt bij zowel de gewone als de alternatieve benadering.

Artikel 36

Via dit artikel wordt in titel VII, hoofdstuk VIII, afdeling II een artikel 7.8.3 opgenomen dat dient als kader ter omzetting van artikel 6, lid 1 van richtlijn (EU) 2023/1791.

Artikel 6, lid 1 van de voormelde richtlijn 2023/1791 stelt voorts dat wanneer overheidsinstanties een gebouw gebruiken dat zij niet bezitten, zij verplicht dienen te onderhandelen met de eigenaar, met name wanneer zij een triggerpunt bereiken, zoals de vernieuwing van huurcontract, wijziging van het gebruik, aanzienlijke reparatie- of onderhoudswerkzaamheden, met als doel contractuele clausules vast te stellen opdat het gebouw ten minste een bijna-energieneutraal gebouw of een emissievrij gebouw wordt. Deze verplichting wordt hier omgezet.

De onderhandeling dienen plaats te vinden minstens in de volgende gevallen:

- 1° de verlenging van het gebruiksrecht van het openbaar bestuur op het gebouw;
- 2° de uitvoering van stedenbouwkundige handelingen aan het gebouw, als vermeld in artikel 4.2.1, 1°, 6° en 7° van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009;
- 3° de uitvoering van meldingsplichtige handelingen, als vermeld in artikel 2, 3, 4 en 5/1 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2010 betreffende meldingsplichtige handelingen ter uitvoering van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Indien de betrokken partijen niet tot een vergelijk komen dan wordt het geschil voorgelegd aan de vrederechter die naar billijkheid uitspraak doet. Het lokale vredegerecht is immers het forum dat bij uitstek het meest geschikt is om hierover recht te spreken aangezien dit gerecht reeds belast is met het beslechten van huurgeschillen en ook best de lokale gebruiken en patrimoniale waarde van de gebouwen gelegen in zijn ambtsgebied kent.

Wat betreft de parallelle aanpassing van het Gerechtelijk Wetboek en de toepassing van de impliciete bevoegdheden daarbij wordt verwezen naar de bespreking bij artikel 3.

Artikel 37

Ondanks het feit dat de finaliteit van het instrument om gegevens van het EPC actief openbaar te maken nobel was, blijkt dat er ongerustheid bestaat over de impact ervan. Bovendien leeft de vrees dat een "slippery slope" bewandeld zal worden waarbij steeds meer informatie publiek gedeeld zal worden. De gedeelde informatie op dit moment is nog beperkt, er is een vrees dat dit niet beperkt zal blijven. Het beleid is gevoelig voor die bezorgdheid en wil perverse effecten volledig uitsluiten. Daarom wordt de regeling uit artikel 11.2.3, §2/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 opgeheven.

Deze opheffingsbepaling doet uiteraard geen afbreuk aan de verplichtingen uit artikel 11.2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 met betrekking tot:

- o het door publieke organisaties verplicht op een opvallende plaats die duidelijk zichtbaar is voor het publiek aanbrengen van een geldig energieprestatiecertificaat voor gebouwen met een bruikbare vloeroppervlakte groter dan 250 m² en waarin overheidsdiensten en instellingen gevestigd zijn die aan een groot aantal personen

////////////////////////////////////
////////

- overheidsdiensten verstrekken, en die derhalve vaak door het publiek bezocht worden (art. 11.2.1, §2, eerste en tweede lid);
- o het in niet-residentiële gebouwen met een totale bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 500 m², die frequent door het publiek worden bezocht, verplicht aanbrengen van een geldig energieprestatiecertificaat op een opvallende plaats die duidelijk zichtbaar is voor het publiek (art. 11.2.1, §2, derde lid);
- o de actieve informatieplicht die rust op elke verkoper, verhuurder, erfpachtgever, opstalgever, houder van een zakelijk recht, en ook de opdrachthouder, lasthebber of gevolmachtigde, met betrekking tot commerciële advertenties die hij plaatst of laat plaatsen voor de verkoop of verhuur van een gebouw of de vestiging van een zakelijk recht erop (art. 11.2.1, §3).

Artikel 38

De Europese Unie verwacht een grote bijdrage van de waterstofeconomie om de transitie naar een klimaatneutrale samenleving te realiseren. Om het Vlaamse beleid ter ondersteuning van het gebruik van waterstof te kunnen monitoren en teneinde te kunnen voldoen aan Europese rapporteringsverplichtingen, wordt de Vlaamse Regering dan ook gemachtigd om rapporteringsverplichtingen op te leggen aan:

- elke beheerder van een waterstofleiding of -net in het Vlaams Gewest (waaronder ook de beheerders van leidingen of netten voor het vervoer van waterstof, op grond van de exclusieve gewestelijke bevoegdheid inzake rationeel energiegebruik en de nieuwe energiebronnen zoals toegelicht bij artikel 1) die moet rapporteren hoeveel waterstof werd geïnjecteerd of afgenomen en de wijze waarop die werd geproduceerd;
- elke beheerder van een kleinschalige waterstofopslaginstallatie – waaronder die opslaginstallaties worden gezien die geen wezenlijke bijdrage leveren aan de bevoorradingzekerheid – die moet rapporteren over de hoeveelheid waterstof die werd opgeslagen of afgenomen en de wijze waarop die werd geproduceerd;
- elke gebruiker die moet rapporteren over de verbruikte hoeveelheid waterstof en de wijze waarop die werd geproduceerd;
- elke producent die moet rapporteren over de geproduceerde hoeveelheid waterstof en de wijze waarop die werd geproduceerd.

Dit gebeurt via een wijziging van artikel 12.2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. De Vlaamse Regering kan daarbij de beoogde doelgroepen nader bepalen in functie van wat de Europese rapporteringsverplichtingen opleggen. Het gaat hierbij steeds om gegevens van ondernemingen die rechtspersonen zijn. Deze bepalingen van het ontwerpdecreet hebben dus geen betrekking op de verwerking van persoonsgegevens.

Het rapporteren van waterstofdata werd geïntroduceerd bij de Verordening (EU) 2022/132 van de Europese Commissie van 28 januari 2022 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1099/2008 van het Europees Parlement en de Raad betreffende energiestatistiek, wat de uitvoering van de herzieningen van de jaarlijks, de maandelijks en de maandelijks op korte termijn in te dienen energiestatistiek betreft. Vanaf 2025 zijn de lidstaten verplicht over de waterstofdata van het vorige kalenderjaar aan Eurostat te rapporteren in een aparte balans. Deze zeer uitgebreide template omvat onder andere productie, invoer/uitvoer, voorraden, transformatie en verbruik per sector.

Artikel 39

////////////////////////////////////
 //////////////////////////////////////

Artikel 5 en artikel 6 van de nieuwe richtlijn (EU) 2023/1791 die op 20 september 2023 in het Publicatieblad van de Europese Unie werd bekendgemaakt, voorzien in een leidende rol voor de publieke sector op het gebied van energie-efficiëntie en vereisen een voorbeeldfunctie van de gebouwen van overheidsinstanties. Die voormelde artikelen bevatten dan ook verschillende verplichtingen voor de centrale, regionale en lokale overheden.

Een van die specifieke verplichtingen die via artikel 6, lid 5 van de Europese richtlijn (EU) 2023/1791 aan de lidstaten wordt opgelegd, is de verplichting om een algemeen beschikbare en toegankelijke inventaris op te stellen van verwarmde en/of gekoelde gebouwen, die eigendom zijn van of gebruikt worden door overheidsinstanties en een totale bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 250 m² hebben.

De *ratio legis* achter deze Europeesrechtelijke verplichting is dat, om het renovatietempo vast te stellen, de lidstaten een overzicht moeten hebben van de gebouwen die het niveau van bijna-energie neutraal gebouw niet halen. Daarom moeten de lidstaten een inventaris van openbare gebouwen, in voorkomend geval met inbegrip van sociale woningen, publiceren en actueel houden als onderdeel van een algemene databank van energieprestatiecertificaten. Deze inventaris moet ook particuliere actoren, waaronder energiedienstenbedrijven, in staat stellen renovatieoplossingen voor te stellen, die kunnen worden geaggregeerd door de waarnemingspost voor het gebouwenbestand van de Unie. In de inventaris kunnen gegevens uit bestaande inventarissen van gebouwenbestanden worden opgenomen. De lidstaten moeten passende maatregelen nemen om het verzamelen van gegevens te vergemakkelijken en de inventaris toegankelijk te maken voor particuliere actoren, waaronder energiedienstenbedrijven, zodat deze een actieve rol kunnen spelen bij renovatieoplossingen.

De inventaris moet ook worden gekoppeld aan het overzicht van het gebouwenbestand dat wordt gemaakt in het kader van de nationale plannen voor de renovatie van gebouwen overeenkomstig Richtlijn 2010/31/EU en de relevante databanken. Algemeen beschikbare en toegankelijke gegevens over de kenmerken van het gebouwenbestand en de renovatie en energieprestaties van gebouwen kunnen door de waarnemingspost voor het gebouwenbestand van de Europese Unie worden geaggregeerd om aan de hand van vergelijkbare gegevens meer inzicht te krijgen in de energieprestaties van de sector gebouwen. De inventaris dient ten minste de volgende gegevens te bevatten: a) de vloeroppervlakte in m²; b) het gemeten jaarlijkse energieverbruik in verband met verwarming, koeling, elektriciteit en warm water, voor zover deze gegevens beschikbaar zijn; c) het energieprestatiecertificaat van elk gebouw, afgegeven in overeenstemming met artikel 16 van Richtlijn 2010/31/EU.

De Vlaamse Regering kan betreffende het personele toepassingsgebied evenwel voorzien in vrijstellingen of afwijkingen op de verplichtingen voor de openbare besturen die industriële of commerciële activiteiten uitoefenen.

Openbare besturen bevoegd voor Defensie, uitgezonderd hun residentiële gebouweenheden of kantoorgebouwen, zijn van het toepassingsgebied uitgesloten. Het begrip "Defensie" wordt verstaan onder zijn spraakgebruikelijke betekenis, m.a.w. de constituerende delen van de Belgische Strijdkrachten (de vijf componenten (Land-, Marine-, Lucht-, Medische- en Cyber-)), maar ook de daarbij aansluitende inlichtingendiensten die bevoegd zijn voor de veiligheid van de staat in zoverre zij überhaupt over gebouwen en infrastructuur in het Vlaamse Gewest beschikken. Vallen niet onder deze uitzondering: de federale en lokale politiediensten.

Een strikte lezing van artikel 6, lid 5 van Richtlijn 2023/1791 voorziet weliswaar geen letterlijke uitzondering voor defensie, maar het zou niet stroken met of compatibel zijn met 's lands veiligheid om – zeker in de huidige tijden van toenemende geopolitieke polarisatie

////////////////////////////////////
////////

en instabiliteit – dergelijke cruciale gegevens met betrekking tot o.a. energiegebruik, -types, -aansluitingen, en militaire verwarmde en/of gekoelde locaties/gebouwen/installaties van Defensie actief openbaar te maken. Dit is overigens ook wat de geest van de richtlijn inhoudt door doorheen de richtlijn (EU) 2023/1791 meermaals in specifieke uitzonderingen (bv. artikel 5, artikel 6, artikel 7, artikel 12) voor defensiedoeleinden te voorzien. Zoals de Raad van State zelf terecht zelf aanhaalt kan van die richtlijnbevestiging echter worden afgeweken overeenkomstig artikel 346, lid 1, a), van het VWEU, dat stelt dat geen enkele lidstaat gehouden [is] inlichtingen te verstrekken waarvan de verbreiding naar zijn mening strijdig zou zijn met de wezenlijke belangen van zijn veiligheid. Gelet op de geopolitieke polarisatie en instabiliteit in Europa, en de aanhoudende pogingen van Rusland om zowel de EU als de lidstaten te destabiliseren, is een verhoogde waakzaamheid dan ook van wezenlijk belang en is het ook niet in het belang van de lidstaat om dergelijke type van gegevens die antagonistische landen kunnen helpen actief openbaar te maken.

Om te garanderen dat de inventaris ook kan dienen om de energiebesparingsverplichting uit artikel 5 van de nieuwe Richtlijn (EU) 2023/1791 op te volgen, moet minstens de data met betrekking tot kalenderjaar 2021 en later ter beschikking gesteld worden. 2021 fungeert namelijk als referentiejaar voor deze energiebesparingsverplichting. De data moet jaarlijks geactualiseerd worden tot minstens twee kalenderjaren terug in de tijd zodat gewerkt kan worden met de werkelijke verbruiken van openbare besturen. Teneinde dit echter voor de openbare besturen in de praktijk mogelijk te maken wordt thans ook expliciet bepaald dat de beschikbare gegevens van de productie, injectie, afname, verbruik van elektriciteit en aardgas in dat kader door de netbeheerders ter beschikking worden gesteld van het openbaar bestuur. Eveneens wordt toegevoegd dat op vraag van een openbaar bestuur de netbeheerders ook data aangaande de kalenderjaren 2019 en 2020 ter beschikking moeten stellen, gezien op die manier ook verbruiksdata vanaf 2019 gemonitord kan worden indien er in de verdere vormgeving van de energiebesparingsverplichting voor wordt gekozen om 2019 als referentiejaar te nemen voor bepaalde openbare besturen. Dit zou bijvoorbeeld het geval kunnen zijn voor de lokale besturen, die nu in het kader van het Lokaal Energie- en Klimaatpact reeds werken met referentiejaar 2019 voor hun energiebesparingsdoelstellingen.

Om de verplichting in lijn te brengen met hetgeen wordt gevraagd in de Europese Richtlijn en bijkomende administratieve lasten bij openbare besturen zoveel mogelijk te vermijden, is het voldoende indien jaarwaarden voor elektriciteit en gas ter beschikking worden gesteld. Er wordt voor openbare besturen echter wel de ruimte gelaten om, indien gewenst, kwartierwaarden voor elektriciteit of uurwaarden voor gas of maandwaarden, indien beschikbaar, op te nemen in de inventaris.

Artikel 40

Het artikel 12.3.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, dat reeds in een aantal transparantieplichtingen voor de overheden voorziet, dient te worden opgeheven zodat het meer in lijn wordt gebracht met de verplichtingen uit deze nieuwe Europese richtlijn. Het bestaande artikel 12.3.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 met betrekking tot de inventaris van gebouwen van de Vlaamse overheid is hierdoor als te beperkend overbodig geworden. Hierbij wordt de bestaande inventaris uit artikel 12.3.1 gefusioneerd met deze nieuwe verplichting.

Artikel 41

////////////////////////////////////
////////

Via dit artikel wordt de maximumboete bij het niet voldoen aan de renovatieverplichting aanpast en wordt die gemoduleerd naargelang de aard van het gebouw (niet-residentieel versus residentieel). Momenteel bepaalt artikel 13.4.9/1, §1, eerste lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 immers een eenvormige boetevork van 500 euro tot 200.000 euro voor zowel niet-residentiële gebouwen als residentiële gebouwen die niet aan de renovatieverplichting voldoen. Aangezien de huidige maximale boete voor residentiële gebouwen als disproportioneel kan worden beschouwd, wordt voorgesteld om een onderscheid in te voeren tussen niet-residentiële en residentiële gebouweenheden.

Als het VEKA vaststelt dat in strijd met artikel 11.2/2.1 de door de Vlaamse Regering vastgestelde minimale eisen voor een renovatie of het minimale energieprestatielabel bij residentiële gebouwen of niet-residentiële gebouwen niet werden gerespecteerd, dan kan het agentschap na de inwerkingtreding van de thans voorliggende wijziging aan de natuurlijke persoon of de rechtspersoon op wie de verplichting rust per gebouweenheid die niet voldoet een administratieve geldboete opleggen:

- 1° voor een niet-residentiële gebouweenheid: van 500 euro tot en met 200.000 euro;
- 2° voor een residentiële gebouweenheid: van 500 euro tot en met 5.000 euro.

Niet-residentiële gebouweenheden en residentiële gebouweenheden zijn echter geen vergelijkbare categorieën. Het hogere maximale boetebedrag voor niet-residentiële gebouweenheden (zowel de kleine niet-residentiële gebouweenheden als de grote niet-residentiële gebouweenheden) die niet voldoen aan de renovatieverplichting kan worden verantwoord door het feit dat het bij niet-residentiële gebouweenheden vaak zal gaan over gebouweenheden die vele malen groter zijn dan residentiële eenheden. Bijkomend zijn de eisen die aan dergelijke gebouweenheden in het kader van de renovatieverplichting op grond van artikel 9.3.1 van het Energiebesluit van 19 november 2010 worden opgelegd ook strenger en breder (niet enkel een labeleis maar ook minimale energieprestatieniveaus die ongeacht het bereikte label steeds moeten worden doorgevoerd en die betrekking hebben op een minimaal niveau van dakisolatie, de verplichte vervanging van enkel glas, en het verplicht vervangen van bepaalde centrale warmteopwekkers en koelinstallaties die ouder dan vijftien jaar zijn) dan degene die voor residentiële gebouweenheden van toepassing zijn en die conform artikel 9.3.4 van het Energiebesluit van 19 november 2010 enkel een labeleis hebben. Hierdoor bestaat er een objectief onderscheid tussen niet-residentiële gebouweenheden en residentiële gebouweenheden.

Het VEKA zal echter steeds de concrete hoogte van de opgelegde boete moeten verantwoorden en die moet evenredig zijn tot de gemaakte overtreding. Voor die residentiële gebouweenheden waarvoor conform artikel 13.4.9/1, tweede lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 echter door het VEKA een nieuwe termijn om zich in regel te stellen werd opgelegd, en waarvan de eigenaar, erfpachter of opstalhouder zich bij het verstrijken van de termijn nog steeds niet in regel heeft gebracht met de verplichting die krachtens artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 op hem of haar rust, wordt de maximale administratieve geldboete die bij recidivisme kan worden opgelegd verhoogd van 5.000 euro tot 10.000 euro.

Het kan hierbij dienstig zijn dat het VEKA intern een beslissingsboom opmaakt die de sanctie zal bepalen in functie van de ernst van de overtreding, het type van het gebouw (kleine niet-residentieel gebouweenheid, grote niet-residentieel gebouweenheid, woning, appartement), de vloeroppervlakte, extra termijn om aan de renovatieverplichting te voldoen (want niet bevrijdend), recidivisme na eerdere sanctie,...

Artikel 42

////////////////////////////////////
////////

Conform artikel 13.4.11 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 legt het VEKA een administratieve geldboete op die niet lager is dan 150 euro, en niet hoger dan 20.000 in de volgende gevallen:

- bij het zonder machtiging van de betrokken netbeheerder handelingen uitvoeren op het distributienet of op het plaatselijk vervoernet voor elektriciteit;
- bij het zonder machtiging de aansluiting op het distributienet of op het plaatselijk vervoernet voor elektriciteit manipuleren;
- bij het niet uitvoeren van de meldingsverplichtingen die voortvloeien uit de toepassing van dit decreet, de uitvoeringsbesluiten ervan, het aansluitingsreglement, het aansluitingscontract of het technisch reglement;
- bij het bezorgen van informatie die niet consistent of in overeenstemming met de werkelijkheid is in het kader van meldingsverplichtingen die voortvloeien uit de toepassing van dit decreet, de uitvoeringsbesluiten ervan, het aansluitingsreglement, het aansluitingscontract of het technisch reglement.

De energiefraude die zo door het VEKA wordt gesanctioneerd kan verschillende vormen aannemen. Dit kan bijvoorbeeld zijn niet-aanmelding van lokale productie of fraude met groenestroomcertificaten of energiepremies. Energiefraude kan o.a. de kosten van de netbeheerder verhogen en daarmee de energiefactuur. Vastgesteld wordt dat het maximale boetebedrag van 20.000 euro dat conform artikel 13.4.11 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 door het VEKA kan worden opgelegd, een onvoldoende hoog bedrag is voor flagrante gevallen van fraude, zoals gevallen waar meerdere overtredingen door dezelfde natuurlijke persoon of rechtspersoon zijn begaan, of gevallen waar een zeer groot financieel voordeel uit de fraude is gehaald. In die gevallen heeft een maximumbedrag van 20.000 euro een onvoldoende afschrikwekkend effect voor de overtreder. Daarom wordt voorgesteld om te verduidelijken dat de boete "per inbreuk" kan worden gevestigd. Vanzelfsprekend zal het VEKA in elk individueel dossier moeten beargumenteren hoe de hoogte van administratieve geldboete in verhouding staat met de begane overtreding(en).

Artikel 43 en artikel 44

De handhavingsbepaling die aan de niet-naleving van het artikel 12.3.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 was gekoppeld wordt aangepast aan de gewijzigde bepalingen. Het VEKA heeft discretionaire bevoegdheid met betrekking tot de hoogte van de boete en zal bij de vaststelling ervan rekening houden met de ernst van de inbreuk, maar een boete van maximaal 20.000 euro heeft voor de grotere openbare besturen weinig afschrikkend effect. Daarom wordt de maximaal voorziene boete verhoogd naar 50.000 euro en de dwangsom per kalenderdag naar 50 euro.

Artikel 45 en artikel 46

De gewone rechtsonderhorige wordt reeds gevat door verschillende administratieve handhavingsbepalingen voor het niet nakomen van de verplichtingen met betrekking tot energie-efficiëntie en hernieuwbare energiebronnen. Het is uitermate van belang dat openbare besturen een voortrekkersrol met betrekking tot energie-efficiëntie op zich opnemen en het goede voorbeeld geven, maar tegelijk houdt dit in dat de achterblijvers zullen worden geconfronteerd met de juridische gevolgen van die nalatigheid. Deze artikelen voeren daarom bijkomende sanctiebepalingen in het Energiedecreet van 8 mei 2009 in ter handhaving van de energiebesparingsverplichtingen die in uitvoering van artikel 5 en artikel 6 van richtlijn (EU) 2023/1791 aan de openbare besturen worden opgelegd.

////////////////////////////////////
////////

Artikel 47

Conform artikel 4.1.1, eerste lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wijst de VREG, voor een aaneensluitend geografisch afgebakend gebied met minstens 200.000 aangesloten afnemers, een rechtspersoon aan die belast is met het beheer van het elektriciteits- en het aardgasdistributienet in dat gebied. Hiervoor is in artikel 15.3.5/18 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een overgangsmaatregel van toepassing.

Per 1 januari 2025 zullen echter een aantal gemeenten worden samengevoegd tot een nieuwe gemeente als bedoeld in deel 2, titel 8, van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur (hierna: fusie). Dergelijke fusies kunnen ook een juridische consequentie hebben voor het werkingsgebied van verschillende distributienetbeheerders. Een aantal van de fusies (bv. De Pinte–Nazareth en Beveren–Kruibeke–Zwijndrecht) zullen immers betrekking hebben op steden en gemeenten die momenteel behoren tot het werkingsgebied van verschillende distributienetbeheerders, waardoor niet langer voldaan zal zijn aan de voorwaarden van het voormelde artikel 4.1.1.

Gelet op het verkiezingsjaar 2024 kunnen deze gemeenten niet tijdig de nodige beslissingen nemen om tegen 1 januari 2025 aan deze voorwaarde te voldoen. Een aanpassing van het Energiedecreet van 8 mei 2009 dringt zich op om gemeenten die fuseren, meer tijd te geven. Om die redenen wordt een overgangsbepaling ingevoerd waardoor de distributienetbeheerders tot wier werkingsgebied steden en gemeenten behoren die fusioneren maar die voorafgaand aan de fusie tot verschillende distributienetbeheerders behoorden tot 1 januari van het tweede jaar volgende op de inwerkingtreding van die fusie de tijd hebben om te voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 4.1.1, eerste lid, waarbij onderling gebieden kunnen worden uitgewisseld. De VREG doet conform de procedure die de Vlaamse Regering volgens artikel 4.1.4 heeft vastgesteld, waar dat nodig is, een nieuwe aanwijzing als distributienetbeheerder of wijzigt de bestaande aanwijzing als distributienetbeheerder.

Artikel 48

Dit artikel voegt een overgangsmaatregel in titel XV, hoofdstuk III van het Energiedecreet van 8 mei 2009 in met betrekking tot de uiterste timing van het indienen door de aardgasdistributienetbeheerders van hun voorstel met betrekking tot de veiligheidscode uit het ontworpen artikel 4.1.11/8 teneinde een inwerkingtreding van de nieuwe door de Vlaamse Regering vast te stellen regels op 1 januari 2026 te kunnen verzekeren.

Artikel 49

Dit artikel voorziet in een overgangsbepaling inzake waterstofrapportering om zodoende sneller tot een basisrapportering te komen die later nog verfijnd kan worden. Dit is noodzakelijk om de waterstofgegevens te verzamelen die vanaf 2025 aan Eurostat gerapporteerd moeten worden en om een zicht te krijgen op de invulling van de doelstelling opgenomen in artikel 22 van de recent goedgekeurde REDIII om tegen 2030 een aandeel van 42% uit RFNBO te bereiken in het waterstofverbruik. Zowel voor de waterstofproducenten als -verbruikers wordt een drempelwaarde van 18 TJ voorzien waaronder niet gerapporteerd moet worden. Er wordt ook voorzien dat data aan het VEKA bezorgd dienen te worden die noodzakelijk zijn voor het beoordelen van mogelijke uitzonderingen voorzien in recital 62 en artikel 22 op deze REDIII-doelstelling.

Waar in deze overgangsbepaling wordt gesproken over "sector van het afnamepunt voor waterstof" wordt bedoeld op de sector volgens de NACE-codes.

////////////////////////////////////
////////

Artikel 50

Dit artikel bepaalt als overgangsbepaling de timing van het indienen van de investeringsplannen en databeheersplannen, vermeld in de artikelen 4.1.19 en 4.1.19/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dit houdt wat het investeringsplan betreft in dat in tegenstelling tot de huidige in het Energiedecreet van 8 mei 2009 voorziene regeling er in 2024 geen investeringsplan zal moeten worden ingediend.

Artikel 51

Dit artikel betreft een overgangsbepaling met betrekking tot het moment dat de VREG voor het eerst in de transparantie over de groenestroomcertificaten, warmte-krachtcertificaten en garanties van oorsprong moet voorzien.

Artikel 52

Dit is de inwerkingtredingsbepaling.

Brussel, 12 april 2024

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

////////////////////////////////////
//////////